

I. oct.
1925

J. Hab 8: 1925

EEN NIEUWE HOOFDMACHT

IN DE

WERELD.

DOOR

Ed. J. NIEUWLAND.

uit het Engelsch overgebracht

DOOR

H. SMIT G^{DN}.

ZUTPHEN.

J. H. A. W. LEVEN & ZON.

1873.

4643

RIJKSUNIVERSITEIT UTRECHT

1290 4649

VOORBERICHT.

Er komen tijden en omstandigheden in het leven van elk denkend en rechtschapen man voor, door welke hij zich gedrongen gevoelt ronduit zijn meening te zeggen, onverschillig welke moeilijkheden in den weg staan, — kleinachtend alle smaaddredenen welke hem naar het hoofd mochten geworpen worden; en als ik dan naga hoe menig groote uitvinding haar ontstaan te danken heeft aan eene menigte kleinere waarop bijna geen acht werd geslagen, dan gevoel ik mij aangemoedigd de nederige rol van pionier (*) op mij te nemen, (den eersten stoot te geven) ter verkrijging eener hervorming op een gebied, waaraan zoo dringende behoefte bestaat. De tijd zal zeker eens komen waarin grooter geesten al hunne aandacht zullen wijden aan de kwaal, die ik de stoutheid had aan te duiden, bloot te leggen; voor het oogenblik echter vergenooge het publiek zich met dit ietwat ruwe wakker schudden uit een ingebeelde rust, en lette ter mijner verontschuldiging daarvoor op de volgende onloochenbare daadzaken, die mij stof tot overweging gaven en aanleiding tot die raadgevingen welke ik het waag aan de hand te doen. Zij zijn de volgende:

De over 't algemeen onveilige toestand der kapitalisten, die hun geld beleggen in leeningen van Staten en Goevernementen, of in binnen- en buitenlandsche ondernemingen;

De onzekerheid van de bestending van vrede tusschen de natiën;

De blijkbare straffeloosheid en gemakkelijkheden ten opzichte van het plegen van bedrog door Vereenigingen (Rings) en Goevernementen; en ten slotte,

De invloed van dit kwaad op ons maatschappelijk, staatkundig en zedelijk welzijn.

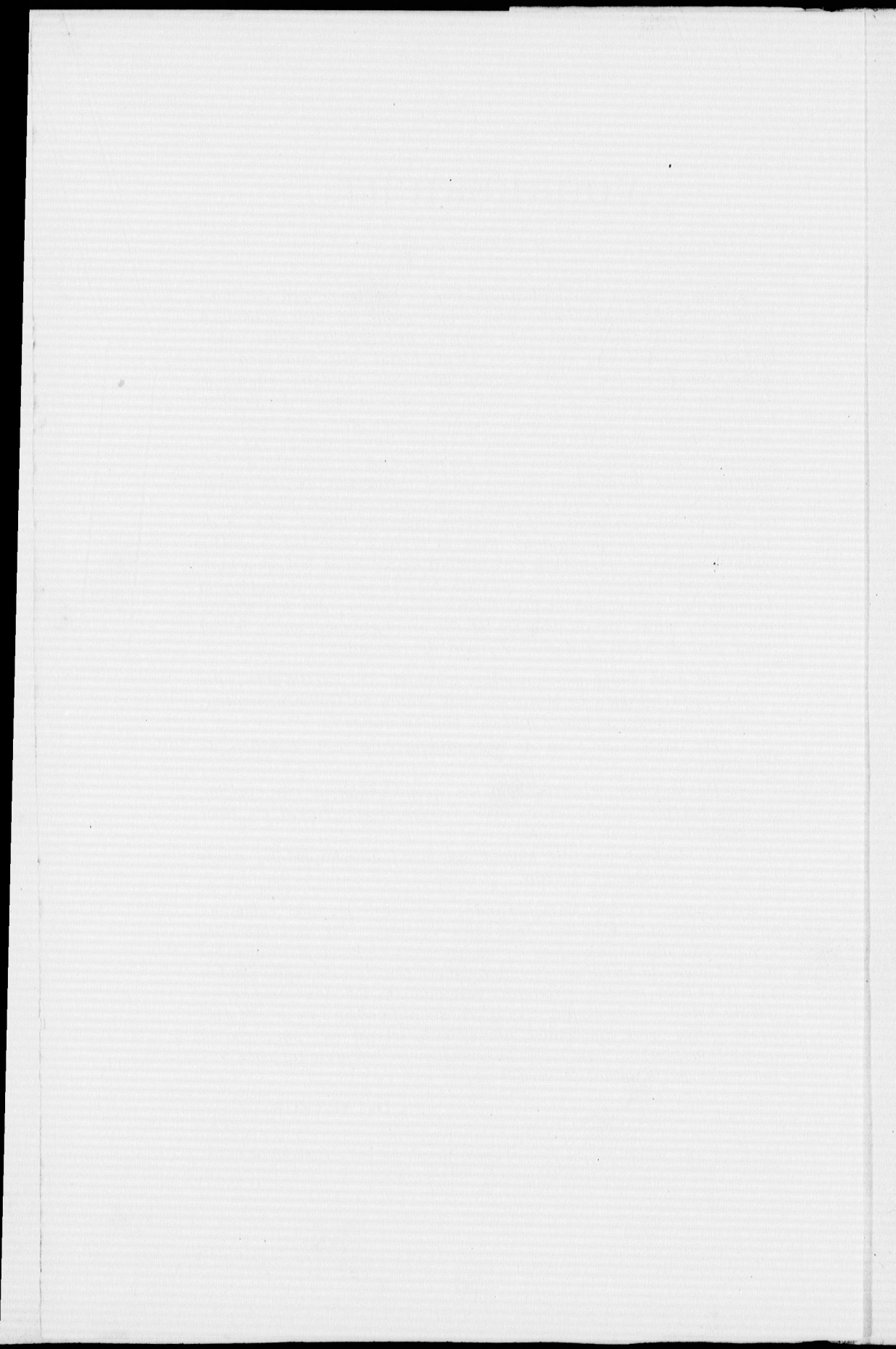
Geen schrijver van beroep zijnde, wat meer is, niet volkomen op de hoogte der Engelsche taal, ben ik zeker, dat deze brochure wemelt van onjuistheden, en de ideeën er in verkondigd meer overtuigend door de hand van een bekwamer pen dan de mijne zouden zijn in 't licht gesteld. Nochtans vertrouw ik dat deze zwakke en weinig beteekenende poging iets goeds zal uitwerken, en in dit volstrekt geloof gaat zij zonder aarzelen de wereld in, om, zoo ik hoop, eene zending van vrede te vervullen en bescherming voor eerlijk verkregen kapitaal te verwerven.

DE AUTEUR.

(*) Pionier, iemand die in Amerika voor 't eerst den voet op onbebouwd en onbewoond land zet.

VREDE TUSSCHEN DE VOLKEREN.

BESCHERMING VAN KAPITAAL.

De Negentiende eeuw met haar verbazenden vooruitgang was tevens getuige van de verschrikkelijkste oorlogen.

Gedurende de laatste tien jaren werden de, met anderen in vrede levende, zoo wel als de krijgslustige natiën in militaire staten veranderd.

Na het eindigen van een oorlog en het herstel van den vrede, wierp het eene volk de wapens weg, terwijl andere onder het juk van militaire willekeur bleven zuchten.

Het volk wil vrede; het leger oorlog.

Men stichtte vredebonden, ten einde over de gansche wereld een eeuwigen vrede te bevorderen.

Zoolang er echter menschen en hartstochten zijn zal deze toestand blijven tot de onmogelijkheden te behooren.

Door minder oorlogen zou de beschaving reeds een grooten stap voorwaarts doen, en die vermindering is langs vredelievenden weg te verkrijgen.

Het is zeker dat er middelen kunnen beraamd worden om den vrede meer te verzekeren, en tegelijkertijd meerderen waarborg in het leven te roepen voor den eigendom der burgers, beide in vrede en oorlogstijd.

Groote en daardoor gevaarlijke mogendheden rusten zich voor een anderen geweldigen oorlog ten strijde toe.

Zij zouden minder menigvuldig voorkomen indien men het geld, de groote hefboom om ze te voeren, slechts terug hield.

De macht om Europa de zegeningen des vredes te doen genieten of het onder de rampen van den krijg te doen gebukt gaan, schijnt voornamelijk bij één man te berusten, en deze militaire macht heeft het aanschijn van Europa in de laatste twee jaren geheel veranderd.

Oorlog maakt duizenden slachtoffers, niet alleen onder soldaten en hunne familiën en gezinnen, maar onder alle klassen der maatschappij.

HOOFD- EN ANDERE MACHTEN.

De wereld wordt hoofdzakelijk geregeerd door twee hoofdmachten:

DE STAATKUNDIGE EN GEESTELIJKE.

Financieele-, koophandels-, nijverheids-, wetenschappelijke- en militaire machten nemen slechts een ondergeschikten rang in.

Eerstgenoemden worden beschermd door vertegenwoordigers, respectievelijk benoemd door het volk of wel heerschende door het recht van erfopvolging.

Er bestaat geene flink zamengestelde financieele macht; op dit gebied is er geen erkende leider, evenmin deelt het in voldoende bescherming.

Al deze verschillende machten echter worden zoo dikwijls misbruikt dat de noodzakelijkheid van tegenweer zich maar al te duidelijk doet gevoelen.

Staatkundige- en geestelijke machtsoverschrijding wordt dikwijls voorkomen of wel er wordt tegen gewaakt door eene uitgebreide en goed geregelde oppositie.

Daarentegen verheft soms slechts een klein getal kapitalisten of een enkele effectenbeurs hare stem tegen misbruik van macht in zake financiën begaan, door goevernementen of uitgebreide vereenigingen.

Komt een koopman zijne verplichtingen niet na, zoo weet de wet hem daartoe te noodzaken; uitgebreide vereenigingen echter trachten haar door omkoopung of kuiperij krachteloos te maken of invloed op hare uitspraken uit te oefenen. Voor een goevernement dat aan hetzelfde euvel mank gaat, bestaat geen rechtbank of algemeene publieke veroordeeling, krachtig genoeg, ten einde het te dwingen zijne geldelijke verbintenissen gestand te doen.

Dikwijls maken zich de verschillende goevernementen aan misbruik van macht op het gebied der Staatkunde schuldig, en de oorzaak is veelal te zoeken in de vrije beschikking over kapitaal, over dat kapitaal, dat niet direct en met genoegzame kracht door den oorspronkelijken bezitter kan beschermd worden.

Elk staatsman, veroveraar of met een ondernemenden geest bezielde individu, die iets op touw zet in strijd met vrede, recht en billijkheid, eischt geld, dat hem de middelen aan de hand doet zijn voornemens in vervulling te brengen, en hij zal steeds meer en angstig letten op den uitslag zijner pogingen, ten einde dat te verkrijgen, dan zelfs voor een oogenblik gehoor geven aan de helderste, vredelievendste en wel overwogen betoogen van volk of pers.

Dat slag van menschen kan immer geld bekomen, is 't niet in dezen dan in genen hoek der wereld; geweigerd door de eene, wordt het gretig verstrekt door een andere beurs.

Geld alzoo is de groote spil waarom de geheele wereld draait.

Geld wel is waar, geeft macht, geen hoofd-geldmacht bestaat er echter.

Hoezeer soms te vreezen, kan deze macht ook weldadig werken.

Zij is te vreezen wanneer de bezitter of leener slechte bedoelingen koestert.

Weldadig daarentegen werkt zij wanneer deze alleen het goede wil; eerlijke kapitalisten vindt men doorgaans meer dan oneerlijke en woekeraars; beide evenwel leenen aan goevernementen of vereenigingen, wat zij zich dikwijls helaas! te laat, beklagen.

De massa der geldverstrekkenden wenscht niet alleen kapitaal en rente genoegzaam verzekerd te zien, maar ook dat het op eerlijke en voordeelige wijze aangewend worde, overtuigd als zij is hoezeer oneerlijke handelingen het schielijk kunnen doen te loor gaan.

Kapitaal, wel aangewend, moet, ofschoon dan al niet dadelijk, een der meest gezegende machten ter wereld worden.

Noodzakelijk is de vorming eener financieele associatie die zich volstrekt ten doel stelt:

Zuur gewonnen kapitaal te beschermen;

Bedrog van vereenigingen van welken aard ook te voorkomen;

Goevernementen die geld van de inwoners of in den vreemde leenen, de rente daarvan reduceeren of in 't geheel niet voldoen, de aflossing hunner schulden ter bestemder tijd nalaten, tot hun plicht te brengen,

en overigens te waken tegen alle mogelijke ongeregeldheden in geldelijke zaken.

Communistische ideën zijn gevaarlijk, en worden door elk eerlijk man veroordeeld.

Wanneer een goevernement, een vereeniging of een volk zich van eerlijk verkregen geld en goed meester maakt, ontstaat er oorlog of een geldcrisis.

Verdedigt een volk zijn eerlijk verkregen have en goed tegen den belager, zoo kan er vrede en welvaart heerschen.

Daarom, vooral daarom is het voor elk volk van het hoogste belang zijn bezitting, zijn zuur verdiend kapitaal te verdedigen tegen elken aanval van een weelderig en zorgeloos goevernement en directeuren van vereenigingen die slechts het uitschudden van den goedgeloovigen burger op het oog hebben.

Geen aanbidding — slechts bescherming van het Gouden Kalf is noodig.

Gelukkig het land waar alle burgers, onafhankelijk van rijkdom, dezelfde staatkundige rechten hebben, en waar deze, zonder geld het kapitaal hunner medeburgers en van hun land beschermen.

Ten einde tot zulk een resultaat te komen is het noodig dat kapitalisten zich vereenigen op gezonde

*Neutrale, Zedelijke, Rechtschapen en goed georgani-
seerde Grondslagen.*

De verheffing van het kapitaal tot een hoofdmacht, op eerlijken en gezonden grondslag zal terzelfder tijd handel, nijverheid en wetenschap doen bloeien en de militaire macht in minachting doen geraken.

Het verval dezer laatste alleen kan de vrede onder de volkeren meer duurzaam doen zijn.

**MIDDELEN VAN VERDEDIGING JEGENS GOEVERNEMENTEN
DIE HUNNE GELDELIJKE VERPLICHTINGEN
NIET NAKOMEN.**

Laten eenige Effecten-beurzen van Europa en Amerika eene Vereeniging tot

BESCHERMING VAN KAPITAAL IN 'T LEVEN ROEPEN.

Ten einde de raad van Directeuren onpartijdig zij, worde hij zamengesteld uit een getal afgevaardigden of vertegenwoordigers, gelijk aan dat der landen wier beurzen de vereeniging vormen, en niet gelijk aan het getal der beurzen dier landen noch overeenkomstig dezer bevolking; evenmin naar proportie van het meerder of minder financieel belang.

Vermits de wetten der vereeniging slechts leidende beginselen zijn, is een klein getal directeuren voldoende.

De kosten ter verkrijging van bescherming tegenover goevernementen die ten opzichte hunner verplichtingen in gebreke blijven, zijn zoo gering, dat de inschrijving van een klein getal kapitalisten, of wel eene zeer minime premie van de beursbezoekers geheven, deze voldoende zoude dekken.

De leden van Beurscomite's bekleeden een eerepost, wat mede het geval kan zijn met de Directeuren der vereeniging, waardoor dan alleen kantoorhuur, reis- en verblijfkosten te vergoeden over zouden blijven.

Een goed geconstitueerde Vereeniging zou kunnen gevormd worden met het volgende

D O E L :

het kapitaal tegen verlies te vrijwaren of zorg te dragen dat de goevernementen geene reductiën in het leven roepen op de obligatiën der geldschietters, en een scherp toezicht te houden over ondernemingen waarvoor de gelden of door het binnen- of door het buitenland verstrekt zijn geworden.

Ten einde hiertoe te geraken zou men de volgende bepalingen kunnen vaststellen:

1°. Geene inschrijvingen op nieuwe leeningen van goevernementen die de rechten hunner obligatiehouders verkorten, aan de beurzen toe te laten.

2°. Door vereende krachten en met behulp van politiek en ander gezag trachten de algeheele nakoming van verbintenissen van vreemde Staten jegens vreemde crediteuren te bewerkstelligen.

3°. Niet op te treden tegen goevernementen, die hunne oude geldelijke verbindtenissen niet houden, maar de aanmaningen hiertoe over te laten aan de reeds bestaande comite's, en wel, omdat het uiterst moeielijk zou zijn directeuren te vinden, bezielde met lust en ijver om al dadelijk handelend op te treden tegen een half dozijn goevernementen; indien echter dit collegie daartoe bereid mocht bevonden worden, zou het uitstekende diensten kunnen bewijzen.

4°. Was het zeer noodig in de prijs-courant der effecten, onder een afzonderlijk hoofd soorten te plaatsen van goevernementen,

wier uitgaven jaarlijks, tengevolge van wanbeheer of andere oorzaken, de inkomsten overtreffen.

5°. Een duurzaam collegie van toezicht aan te stellen, desverkiezende van wege eenige effecten-beurzen, welks volstrekt mandaat zou moeten zijn ophelderingen te geven over, en contrôle uit te oefenen bij verschillende ondernemingen van denzelfden aard, plaatsgrijpende in of buiten het land uit hetwelk of uit een gedeelte waarvan men de daarvoor benodigde gelden betrok.

6°. Den stand der ondernemingen door dergelijk collegie overzien, onder een speciaal hoofd in de officieele beursnoteringen te plaatsen.

7°. Alleen die bankiers vertrouwen te schenken die bij het sluiten eener nieuwe leening *zekere* voorwaarden stellen — onder anderen namelijk deze — dat de toewijzing van de deelneming of inschrijving binnen weinige uren na het laatste oogenblik waarop de leening is opengesteld, plaats hebbe, en verder, en vooral nog dat die inschrijving of inschrijvingen, zoo zij het gevraagde overtreffen, pondspondsgewijze verdeeld of toegewezen worden, — onafhankelijk van de nationaliteit van den deelnemer.

»Naar mijn bescheiden meening, zouden deze maatregelen de volgende resultaten opleveren.»

1°. Dat men niet licht zou beroofd worden van de vruchten van dikwijls met moeite gewonnen kapitaal.

2°. Dat oorlogszuchtige mogendheden die het land uitputten ja opofferen, zoo wel als zij van of door wie zij geld voor hun doel kunnen bekomen, in 't vervolg veel moeite zullen hebben dit te verkrijgen.

3°. Dat de vrede onder de volkeren meer standhoudend zal zijn en vredebonden in Europa een vasten bondgenoot in de geldmacht zullen vinden.

4°. Dat ondernemingen van wezenlijk soliden aard, nauwkeurig gecontroleerd, beter zullen gesteund worden.

5°. Dat, dientengevolge, minder gebrek zal heerschen, verarming in overbevolkte streken zeldzamer zal zijn en millioenen een nieuw vaderland zullen zoeken daar waar zij vinden :

ARBEID, VOEDSEL EN VOORUITGANG.

Eene vereeniging als boven aangewezen, is daarom niet alleen begeerlijk voor den kapitalist, maar verdient den steun van ieder rechtgeaard inwoner, van de vrije pers en elk welgezind goevernement.

De goevernementen zouden na de tot stand koming van zoodanige vereeniging eer de belastingen verhoogen ten einde hun goeden naam te bewaren, liever dan hunne verplichtingen niet na te komen; en wanneer die opbrengst dan moeielijk viel zoude het volk al spoedig trachten zich van zulk een kostbaar bestuur te ontdoen.

Wanneer de vereeniging eenmaal bestond en een goevernement zijne verplichtingen, door geldnood gedronzen, schond, zou het zich altijd ter verkrijging eener leening moeten wenden tot de beurs van een land dat daarin niet vertegenwoordigd was.

Natuurlijk zou het voor zoodanig goevernement uiterst moeielijk zijn fonds te verkrijgen, maar al ware dit het geval, dan zou de buitensporig hoog te betalen intrest zijn val verhaasten en daardoor plaats worden gemaakt voor een van betere beginselen, welks eerste plicht zou dienen te zijn vroeger gemaakte schulden te erkennen ten einde het crediet te herstellen en zodoende de welvaart des volks te bevorderen.

De voornaamste geldmarkten van Europa en Amerika zijn Londen, New-York, Parijs, Frankfort, Amsterdam, Berlijn, Weenen, St. Petersburg, Napels, Madrid, Lissabon en Konstantinopel.

De landen van Europa en Amerika, kunnen uit een financieel gezichtspunt, in vier klassen verdeeld worden:

1°. Die, welke het geld dat zij noodig hebben niet alleen in eigen boezem kunnen vinden, maar welker burgers terzelfder tijd duizenden millioenen aan vreemde natiën en ondernemingen leenen.

2°. Die, welke het kapitaal waaraan zij behoefte hebben bij de eigen inwoners kunnen verkrijgen.

3°. Die, welke benooidigd kapitaal deels binnen- deels buitenlands moeten vinden.

4°. Die, welke in het voldoen aan hunne verplichtingen te kort komen.

De plaats die de verschillende landen in betrekking tot vorenstaande klassificatie innemen, is de volgende:

1^e klasse, Engeland, Duitschland en Nederland.

2^e klasse, België, Denemarken, Zweden, Noorwegen en Zwitserland.

3^e klasse, de Vereenigde Staten van Noord-Amerika, Frankrijk, Brazilië, Rusland, Oostenrijk, Italië, Portugal, Spanje en Turkije.

4^e klasse, Griekenland, Mexico, Grenada, Equador en Venezuela.

Naar ik verwacht zullen de Vereenigde Staten binnen weinige jaren tot de eerste klasse kunnen gerekend worden te behooren.

Frankrijk, dat ongeveer drie jaar geleden tot de tweede klasse behoorde, ja zelfs stond naar de eerste, is nu tot de derde vervallen, maar kan bij duurzamen vrede zich spoedig verheffen.

Beter is het omtrent de andere nog genoemde landen geen oordeel uit te spreken; er zijn er in de derde klasse geplaatst welke naar recht in de vierde thuis behooren.

Wanneer men deze klassificatie als juist aanneemt, zou de macht om geld aan vreemde Staten te leenen hoofdzakelijk zetelen in

ENGELAND, DUISCHLAND EN NEDERLAND,

vertegenwoordigd door hunne beurzen te Londen, Berlijn, Frankfort, Amsterdam en in eenige weinige andere plaatsen van minder aanbelang.

In gevallen waarbij Goevernementen de verplichtingen jegens hunne obligatiehouders in 't geheel niet nakwamen of wel dezer rechten verkortten, deden de Duitschers niets althans niets van belang, ten einde dergelijke praktijken te keer te gaan; de Nederlanders traden krachtiger op, maar de Engelschen bovenal sprongen fier voor de verkorting der rechten in de bres.

Het komt mij voor dat het groote verschil tusschen het flink optreden en met energie handelen, en de lauwheid van de ver-

schillende betrokken rijken, juist niet alleen afhangt van het financieel belang dat zij in casu hebben, maar meer of minder van de vrje uitdrukking der gedachte door het volk.

Londen is de grootste geldmarkt, evenwel onmachtig om zonder steun met nadruk iets tot bescherming van- en toezicht over het kapitaal ten uitvoer te brengen.

De kapitalisten der geheele wereld hebben één en hetzelfde belang, namelijk:

Hun kapitaal en intrest te beschermen, onverschillig aan wien het geld geleend is.

De kapitalist, persoonlijk, is nagenoeg machteloos en een gemakkelijke prooi voor elk goevernement of elke vereeniging die het er op toelegt hem uit te kleeden.

De ondervinding heeft in Engeland geleerd dat eene vereeniging van kapitalisten of een beurs in staat is aan hun markt de inschrijving te beletten op eene leening van een goevernement dat in gebreke blijft zijn schuldeischers te voldoen.

Alle eer komt aan de Engelsche kapitalisten toe, voor hun krachtig optreden tegen schelmerijen van goevernementen of maatschappijen; voor hun strijd langs vredelievenden weg tegen Griekenland, Spanje, Portugal, Oostenrijk, Rusland en tutti-quantum en tegen een tal van wind-vereenigingen van het allooi van den Eriering, in den strijd tegen welken laatsten zij duizenden op het spel zetteden.

Na het licht door hen over die enorme bedriegerijen verspreid, 't welk de oogen van het volk had geopend voor die echt Amerikaanse verrassing over dat wanbeheer, mogen de Engelschen die den aanval begonnen en die verrassing voorbereidden, zich de overwinning op financieel gebied volkomen toeëigenen.

Mijns inziens zijn zij juist de lieden die in geldzaken met de meeste energie hun goed recht verdedigen. Nu eens werden hunne pogingen met gunstigen uitslag bekroond, dan weder leden zij schipbreuk; maar wanneer het laatste 't geval was, was de oorzaak: niet genoegzame aaneensluiting van kapitalisten, waardoor men natuurlijk de schelmerij niet krachtig genoeg kon bestrijden om haar van voorgenomen oneerlijke handelingen te doen afzien.

Eenige jaren geleden heeft een Nederlandsch comité, ofschoon te vergeefs, beproefd Venezuela te noodzaken geheel of gedeeltelijk hare verplichtingen na te komen; het schijnt echter later zijne pogingen met eenigen gunstigen uitslag te hebben bekroond gezien. Daarentegen hebben alle deze om Griekenland, Mexico, Equador, Rusland, Oostenrijk, Spanje en Turkije, landen welke geheel of ten deele hunne verbintenissen schonden, tot betere vervulling te nopen, gefaald.

Weinige jaren geleden vestigde ik de aandacht der Nederlandsche kapitalisten op eene in het jaar 1820 door Rusland beloofde maar niet nagekomen aflossing. De Amsterdamsche beurs protesteerde tegen genoemd rijk, doch te vergeefs; en ofschoon zij een der voornaamste is, stoorde het Russische Kabinet er zich niet aan, steunende op het feit dat Nederland slechts één plaats inneemt onder de drie voornaamste geldcentra welke aan vreemde landen leenen.

Op een anderen tijd nog stelde ik duidelijk de handelingen eener welbekende firma in het licht, die aan verschillende beurzen de inschrijving op eene nieuwe Russische leening opende. Zij (die firma namelijk) verwachtte of forceerde, na de volteekening der bewuste leening, een kolossale rijzing in de schuldbrieven dezer leening, en stelde, geheel contra beurscostuum, het publiceeren der verdeeling of toewijzing (die luttel was) verscheiden dagen uit; en wat meer is — om de kroon op hare oneerlijke praktijken te zetten — was de toewijzing overeenkomstig de inschrijvingen der verschillende natiën, zeer ten onrechte. Wel is waar schokte de openbaarmaking dier handelingen het vertrouwen tot dusverre in die wereldbekende firma gesteld; de aan zijn eigen lot overgelaten kapitalist, werd echter het slachtoffer van deze doortrapte manoeuvre.

Het is nog niet lang geleden dat men in de Londensche Times kon lezen, dat de Turksche Minister van Financiën idee had, inbreuk te maken op de rechten der schuldeischers van dat rijk, en verder dat hij aan de gezanten der Porte duidelijk had doen weten dat zij op elke ondervraging dienaangaande, hadden te antwoorden: »Vreemde mogendheden hebben het recht niet in dezen te intervenieeren.»

In zeker opzicht heeft deze minister gelijk, daar een goevernement moeielijk kan waken voor de rechten zijner burgers die een vreemde mogendheid geld leenen. Van des te meer belang is het alzoo dat de burgers, de geldhebbers der beschaafde wereld, uitzien naar andere middelen dan de tot heden bestaande, ter bescherming van hun goed recht; met andere woorden — volg het voorbeeld na dat ieder burger der Vereenigde Staten tracht in praktijk te brengen — »Help u zelve.»

Met het oog op het voorafgaande zal voorzeker gereedelijk worden toegestemd dat het kapitaal sober gevrijwaard is tegen misbruik van Staatsmachten, uitgebreide corporatiën en bankinrichtingen eerste klasse, en dat dus een vereeniging als vroeger aanbevolen, weldadig zou werken ten behoeve van het kapitaal, niet minder ten nutte van het volk; ten gunste van den uitleener zoowel als van den eerlijken leener; tot een zegen voor beurzen, die geld verstrekken aan vreemde mogendheden zoowel als ten bate van natiën die tengevolge van een uiterst militair- of anderszins kostbaar beheer in schulden gewikkeld worden.

Het is alzoo zeer mogelijk dat eene vereeniging van deskundigen der voornaamste beurzen in Europa en Amerika op een

ONPARTIJDIGEN, RECHTVAARDIGEN EN FLINK GEREGELDEN VOET

ingericht, door samenwerking zou kunnen uitrichten dat enkele goevernementen er tegen zouden opzien een leger van honderdduizend man op de been te houden, en dat zeer veel Rijken iets voorzichtiger zouden worden omtrent het punt van oorlog en andere onvruchtbare, niet noodzakelijke uitgaven; kortom, dat de vrede onder de volkeren beter zou gedijen dan door honderden vredebonden; en eindelijk, dat alle associatiën op geldelijk gebied ten opzichte harer handelingen, meer het oordeel zouden vreezen

dier mannen, dan een vonnis dat haar van een honderdtal, dikwijls waarlijk niet der zake kundige rechters, boven 't hoofd hing.

MIDDELEN OM SCHELMERIJ VAN BESTUURSWEGE IN SPOORWEG-ONDERNEMINGEN TE WEREN.

Welke ondernemingen hebben voor den kapitalist bijzondere behoefte aan toezicht en bescherming?

Voorzeker die, welke met *zijn* geld elders in den vreemde zijn tot stand gebracht en door vreemden worden beheerd.

Welke ondernemingen vooral moeten hieronder gerangschikt worden?

Verschillende in Europa, sommige? Amerikaansche spoorwegen en tutti-quantum.

Maar! — kunnen zij allen in 't bijzonder worden nagegaan?

Neen — of liever, het zou uiterst moeilijk zijn met ondernemingen van verschillende aard, verspreid als zij zijn over de geheele wereld en onderdeeld in kolen-, goud- en zilvermijnen, koffie- en suikerplantages, spoorwegen, stoombootlijnen en verzekering-maatschappijen.

Welke ondernemingen van denzelfden aard en in hetzelfde land voorkomende, welke gedeeltelijk door vreemde fondsen zijn tot stand gebracht, kunnen betrekkelijk goedkoop onder speciaal toezicht gesteld worden?

Amerikaansche spoorwegen en misschien eenige andere ondernemingen elders op touw gezet.

IS DAT BIJZONDER TOEZICHT NOODIG?

Wij willen de kwestie bespreken en nadrukkelijk uiteenzetten: Of het toezicht over Amerikaansche spoorwegen met vreemde hulp in 't leven geroepen, niet noodig ja begeerlijk is voor het wederzijdsch belang van Amerika en Europa beiden, en — of het onzeker, onrustig gevoel van den Europeeschen geldleener, die zijn geld in Amerikaansch onderpand heeft belegd, geen nadeeligen invloed op het crediet der Vereenigde Staten en hunne ondernemingen moet uitoefenen?

De reusachtige schelmerijen en het wanbeheer van Amerikaansche spoorwegen heeft niet alleen de kapitalisten en geldbeleggers in Amerika verschrikt, maar eveneens die in Europa. Tal van brieven in den laatsten tijd uit Europa ontvangen, doen allen door hun inhoud de behoefte gevoelen aan meer

LICHT, TOEZICHT EN BESCHERMING

voor den geldschietster ten opzichte van Amerikaansche spoorwegzaken. De artikelen dagelijks, gedurende de maanden Januari en Februari, in de New York Herald, Tribune en tal van andere Amerikaansche bladen voorkomende omtrent kortelings ontdekte schandalen, zoo op het gebied des Staats, als op dat van den Union Pacific-spoorweg, 't Credit Mobilier, enz. trokken zonder twijfel de algemeene aandacht, en zeer zeker vulden honderden der meest

gelezen bladen van welke richting ook hunne kolommen met bijzonderheden over de schelmerijen in dit land gepleegd.

De New-York Herald schat het geldelijk verlies bij de Union Pacific en Central Pacific-spoorwegen op honderd veertig millioen dollars zegge f 350,000,000 (Ned. Guld.) alleen tengevolge van slecht beheer, omkoopning enz. The Christian Union schat het bij de Union Pacific alleen op dertig millioen. Zeer welsprekend echter is de wetvoorstaande Observer in de volgende voorzeggingen.

»Binnen tien jaar of nog korter tijdsverloop, als het aan de »Tweeds en Connollys, de Garveys en Keyzers, de Stokes en Fosters, de Scannels en Kings gelukt is de rechtmatige en rechtvaardige straf te ontgaan, zal de maatschappij de wetboeken ter zijde leggen, zoo zeker als het noodlot en zoo rechtvaardig als het oordeel des Hemels zelven en dieven en moordenaars slechts »een vluchtige straf opleggen.» De Observer maakte echter geen gewag van onze Goulds, Caldwells, Pomeroy's en een tal andere Senatoren der Vereenigde Staten.

Menig Amerikaansch Spoorweg-directeur schijnt het middel van zekeren Spoorweg-conducteur in praktijk te willen brengen, die bij een wekelijksch salaris van zestien dollars, het zoo wist in te richten, dat hij na verloop van een paar jaar een honderd duizend dollars op zij kon leggen. Iedereen die in Europa en Amerika gereisd heeft weet dat het geldelijk beheer van spoorwegen in het eerste werelddeel op oneindig beteren leest is geschoeid dan in het laatste. Als een staaltje van de vele misbruiken die er heerschen onder even zooveel verschillende vormen, dient de advertentie in een der New-Yorksche bladen van den 6n Februari 1873 luidende als volgt:

Vertaling.

»DIRECTIE VAN DE ATLANTIC EN GREAT WESTERN SPOORWEG-
MAATSCHAPPIJ, 74 EN 76 WALL STRAAT.

NEW-YORK, Febr. 6, 1873.

»Ten kantore der Maatschappij zal op den 20n dezer 's middags »ten 12 ure een vergadering van aandeelhouders worden gehouden »ten einde te beraadslagen en te besluiten over de voorgestelde »verhuur van de Pithole Valley-, Pensylvania Petroleum- en »Shenango- en Alleghany-Spoorwegen aan deze maatschappij, en »omtrent al zulke zaken als verder ter tafel zullen worden gebracht.»

»A. HEGEWISH, Ads.-Secretaris.»

De oningewijde zal in deze advertentie niets vreemds vinden, anders is 't evenwel met belanghebbenden gesteld. De aandeelhouders van den bewusten weg wonen niet allen in Amerika, maar voor een groot gedeelte ook in Europa wat den raad van Directeuren zeer goed bekend is. De vergadering was belegd op een datum zoo spoedig volgende op dien waarop zij was uitgeschreven, dat het voor hen die in verafgelegen streken van Amerika woonden moeilijk of liever onmogelijk was ze bij te wonen of zelfs door middel hunner aandeelen bij volmacht stem uit te brengen; even zoo onmogelijk was dit voor Europeesche aandeelhouders. Ik wil

toegeven dat de Directeuren van genoemden weg getrouw hun plicht vervullen; ik heb geen de minste reden iets in het voor- of tegen van hun beheer te zeggen; alleen wensch ik op de fouten of onregelmatigheden te wijzen, om uit te doen komen dat in zulk een vergadering (waar slechts directeuren of een klein getal aandeelhouders tegenwoordig is) niets gemakkelijker is dan een zoogenoemden Ring met al zijn noodlottige gevolgen te formeeren.

De ondervinding heeft ons verder geleerd dat de coupon van de St. Joseph en Denver City spoorweg-obligatiën den 15. Febr. 1873 te New-York, Londen en Frankfort vervallende, niet betaald is.

Den naam van dezen weg noemende (wiens bouw in 1869 werd ondernomen) heb ik daarmee niet ten doel de oorzaak dezer niet-betaling dadelijk aan wanbeheer toe te schrijven, er waren wellicht andere redenen voor; ook is het mogelijk dat het algemeen wantrouwen omtrent Amerikaansche sporen oorzaak dezer schorsing was, en dat niets van dien aard bij deze onderneming zou zijn voorgekomen, ware het crediet niet geschokt.

Weinige dagen geleden verraste het bestuur van den Erie-spoorweg de wereld met de aankondiging van een dividend van $1\frac{3}{4}$ pCt. per gewoon aandeel.

Het oude bestuur was oneerlijk, en — ofschoon het nieuwe geacht wordt van tegenovergesteld gehalte te zijn, gaf toch de aankondiging van genoemde uitdeeling aanleiding tot verdenking bij aandeelhouders en 't gevolg hiervan was dat het bestuur van New-York een en ander zal onderzoeken.

Indien het resultaat van dit onderzoek ongunstig is zullen de aandeelhouders zich geheel en al in hun vertrouwen op de spoorweg-directie geschokt gevoelen; indien gunstig — bewijst de verdenking hoe prikkelbaar de aandeelhouders ten opzichte van spoorweg-besturen geworden zijn, ja zelfs omtrent handelingen van min aanbelang hunnerzijds, ten ware bewezen werd dat deze agitatie niet zoo zeer bij aandeelhouders bestond dan wel door spéculanten à la baisse was in 't leven geroepen.

Onder het schrijven valt mijn oog toevallig op een brief door de Amerikaansche bankiers, Geo. Opdijke & Co. te Nieuw-York, aan de buitenlandsche houders van Amerikaansche spoorweg-obligatiën, gepubliceerd in het Algemeen Handelsblad van 21 Januari 1873 en geschreven den 1n December 1872.

Deze achtlingwaardige firma zegt tot de kapitalisten in Nederland:

»Europa koestert over 't geheel wantrouwen jegens Amerikaansche spooractiën; de eenige reden hiervan is het wanbeheer van »besturen welke niet genoegzaam gecontrôleerd worden, en is het »alzo te betreuren dat de meest solide ondernemingen onder dezen »toestand lijden.»

Met de aanhaling van dezen brief bedoel ik alleenlijk dat de eerste Amerikaansche firma's niet schromen door middel der buitenlandsche pers den ongezonden toestand van vele Amerikaansche corporatiën te erkennen en aan de kaak te stellen.

Manlijk, onwederlegbaar, waar — was de taal van onzen gevierden, hooggeschatten De Witt Talmadge op den 2den Maart in de Brooklijn Academie, toen hij onder anderen zeide: »Wat de laatste

»vijf jaren betreft, was het werkelijk onmogelijk door den Staat »of de Nationale wetgevende macht eene wet te zien aannemen »en ten uitvoer leggen bij welke geene geldelijke overwegingen »in 't spel kwamen. Wanneer een wetsvoordracht wordt gedaan is »de eerste vraag onzer vertegenwoordigers: »»Wat is er meê »»te verdienen?"» De democratische partij vulde den beker der »ongerechtigheid ten boorde alvorens het bewind neêr te leggen. »Nu volgden de Republikeinen, en vermits hunne menigvuldige »contracten hun daartoe de schoonste gelegenheid aanboden deden »zij binnen nog veel korter tijdsverloop den kelk der schandalen »overloopen. En nogtans zijn de argumenten ten gunste der sta- »bilitet van een Republikeinsch Goevernement in dezen tijd sterker »dan ooit. — Op dien Union Pacific-spoorweg nam menig onzer »vertegenwoordigers een billet in ééns door naar de hel en betaalde »zijn overtocht met tachtig pCt. dividend. Zij verkochten hun »politieke eer en invloed, hunne Christelijke beginselen en onster- »felijke zielen, aan Oakes Ames en den duivel. Erkennen wij »maar dat dit volk thans gebukt gaat onder zijn nationale ontee- »ring en congressioneele schande!"

Oakes Ames was de ziel van het Credit Mobilier van Amerika, welke maatschappij aan de Union Pacific-spoorweg een verlies van 30 tot 50 millioen dollars veroorzaakte; en — wie zou 't gelooven — terwijl dit vlugschrift ter perse is zijn Oakes Ames en consorten gekozen tot Directeuren van de . . . . Union Pacific-Spoorweg-maatschappij.

De Europeesche aandeelhouders in dezen weg zullen verstomd staan en zich geen begrip kunnen vormen van dit soort tevredenheid en dankbaarheid hunner broederen in de Boston-meeting. De man die Senatoren omkocht, die de behulpzame hand bood tot het verdonkeremanen van millioenen en de nationale eer te gronde deed gaan, die man — diezelfde man heeft een zetel ingenomen in den raad van directeuren van eene der grootste maatschappijen ter wereld. Inderdaad zal Europa dit schandaal niet met verwondering alleen, maar met verachting aanschouwen.

Op de bevolking van klein North Easton in Massachusetts rust de schande of de onvergeeflijke domheid op den 13^{den} Maart 1873 een feestelijke ontvangst te hebben bereid aan hun croupier Boss Hoax Ames, en welke feestelijke ontvangst nog wel is voorafgegaan door adressen van eenige personen in welke zij hem allerlei walgelijke hoezeer fraaij klinkende titels gaven en begroetten: »*Ter erkenning van zijne tienjarige getrouwe en krachtige diensten als volksvertegenwoordiger.*"!!! Amerika heeft Triomfkarren voor daden die Europa met de Bastille loont. De vraag moet m. i. wel rijzen (indien er geene krachtige maatregelen ter voorkoming van dergelijke zaken worden genomen) — *hoe een volk, gebukt gaande onder de bekende schandalen van zijn leiders, in staat zal zijn het feest zijner onafhankelijkheid op den 4. Julij 1876 te vieren.*

Het schijnt uit alles dat dieven op groote schaal en moordenaars te New-York veiliger zijn dan de eerlijke burger, omdat het leven van den burger in deze wereldstad dagelijks aan veel gevaren blootstaat, terwijl dat van den moordenaar bewaakt wordt

tusschen sterke muren (gevangenis genoemd) tegen eenig moorddadig of rechterlijk opzet. Het beleedigde volk, door de lage en schaamteloze praktijken van verfijnde schelmen uitgeschud, staat dagelijks bloot aan het gevaar door de équipages overreden te worden van reuzen in de schurkerij die volop vrijheid genieten.

Twee jaren duurde het voor het lot werd beslist van William Foster, den moordenaar van Mr. Putnam; niettenstaande een jury hem had verwezen was de stad New-York omtrent dit vonnis in groote agitatie verdeeld in twee partijen: zij die de zaak uit een philanthropisch, en anderen die haar van het rechts- en staatkundig standpunt beschouwden; beide partijen echter moesten buigen voor de volgende beslissing van den energieke Goeverneur van den Staat New-York op den 15. Maart d. j. in de dagbladen voorkomende:

AAN DEN SHERIFF BRENNAN.

»Breng alles in gereedheid voor de executie van William Foster »en meld den gevangene dat hij zich op het ergste voorbereide.

»Mijne eindbeslissing kunt gij morgen wachten.

(get.) JOHN A. DIX."

Er komen oogenblikken in het leven voor waarin het hart het verstand niet mag beheerschen, met andere woorden — dat mededooogen moet bukken voor rechtvaardigheid en beschaving, en in dit opzicht bewees de Goeverneur het beleedigd gevoel een dienst.

Pardon voor Foster zou den Goeverneur genoodzaakt hebben dit te verleen aan omtrent het gansche getal moordenaars in de Tombs (de gevangnissen te New-York); die kwijtscheldingen in straf zouden New-York steeds in onrust en beroering houden, geheel de Vereenigde Staten teleurstellen en Europa, niet zonder reden, achterdochtig maken. Europa zou dit pardon beschouwen als een staaltje van steeds aangroeiende omkoopbaarheid of als blijk van een zwak bestuur en deze beschouwingen moeten een nadeeligen invloed uitoefenen op de gevoelens van andere natiën, niet minder op onze schuldeischers omtrent Amerikaansche toestanden, liever wanverhoudingen; ja zeker in meerdere of mindere mate het vertrouwen in Amerikaansche ondernemingen van welken aard ook, doen dalen.

Met het begin dezer maand eindigde het 42ste Congres zijn weinig roemvol bestaan. Schrijver dezes is in beginsel voor verhooging der salarissen van de wetgevende macht, en wel uit vreeze dat slecht betaalde Vertegenwoordigers eér vatbaar zijn voor omkoopning dan zij wier inkomen overeenkomstig de door hen bekleedde positie is; maar — de bepalingen door dit Congres gemaakt (die trouwens zeer ontevreden door het volk zijn opgenomen) en welke nog wel geldend zijn verklaard voor de twee verloopende jaren, wat het land zoo eenige weinige honderdduizenden dollars zal kosten — die bepalingen kunnen unfair worden genoemd in den hoogsten graad. Dat het laatste Congres over 't geheel weinig uitvoerde, is bekend; dat verscheiden zijner leden zich hadden laten omkopen, anderen zeer verdacht waren, en de overblijvendenden geacht werden eerlijke lieden te zijn, — dit alles te zamen

genomen, zou, naar mijn inzien, een beter zamengesteld wetgevend lichaam, zich wel tweemaal hebben doen bedenken voor en aler uiteentegaan na handelingen die zoo openlijk van lage baatzucht getuigden.

Amerikaansche spoorweg-ondernemingen kunnen ten opzichte der belangen van aandeelhouders verdeeld worden in drie klassen:

1°. Die wier aandelen dagelijks aan de effecten-beurzen genoteerd worden;

2°. Die, wier koers men er zelden genoteerd ziet;

3°. Die waarvan het actiën-kapitaal in Europa niet bekend is.

De tweede klasse komt het meest voor, dan volgt de eerste en eindelijk — de derde.

Door een genomen zijn die der eerste klasse de beste, altijd den prijs in aanmerking genomen, *dien* namelijk, buiten beursspeculatiën, daaraan gehecht door bevoegde beoordeelaars, ofschoon het verre van mij is te willen betoogen dat die sub. 1 vermeld beter beheerd worden dan die sub. 2 en 3.

Het publiek dat buiten den Staat of de streek woont in welke de spoorweg ligt, gevoelt zich onwillekeurig niet zoo op zijn gemak omtrent de waarde, de aandelen en de administratie over de wegen behoorende tot de tweede klasse.

Vele kapitalisten hebben een tegenzin in wegen tot de derde behoorende omdat zij den voorkeur geven aan een bekend, boven een onbepaald of volstrekt onbekend actiën-kapitaal.

Aandelen in ondernemingen zijn de *Enfants perdus* zoodra 't tegenloopt; in tijden van succes daarentegen werpen zij de grootste winsten af.

Obligatiën, meer zekerheid opleverende, zijn echter minder aan rijzing en daling onderhevig.

Het grootste aantal der kapitalisten in Amerika en Engeland geeft de voorkeur aan actiën; Duitschland en Nederland meer aan obligatiën; dit kan tot maatstaf strekken van den meerderen of minderen speculatiegeest in deze landen.

Obligatie-houders van Amerikaansche sporen verkrijgen echter meer licht over den gang der zaken, kunnen beter contrôleeren en genieten meer bescherming dan actiehouders. Voor de eersten is het van 't hoogste belang echter te begrijpen dat, ofschoon hunne obligatiën resulteeren uit 1^e, 2^e, 3^e, 4^e of 5^e hypotheek op weg, mouvement, landeigendom enz. zij niet tegen groot verlies zijn gevrijwaard, indien het dreigende gevaar niet bij tijds wordt afgewend.

Mijns bedunkens is het vrij onverschillig of er ook bedrog bestaat bij andere spoorweg-besturen, behalve bij deze wereldbekende. De toekomst zal leeren, indien geen afdoende maatregelen ter voorkoming in 't leven worden geroepen, of niet obligatie-houders in sommige nu jonge maatschappijen, die, als zij wat ouder zijn geworden hare verplichtingen niet nakomen, een eigendom zullen vinden, waarvan het land is verkocht, geld — niet voorradig, de weg — niet te gebruiken, het materieel versleten en de gebouwen als anderszins onveilig; in 't kort slechts een 1^e hypotheek zullen

hebben op een hoop oud ijzer en hout en een smalle strook lands. Om deze reden nu dienen obligatiehouders de aandeelhouders te steunen.

Bedriegerijen als die van den zoogenoemden Ring komen in Europa voor zooals men zien kan uit de volgende boodschap voorkomende in de »New-York Herald" van den 14^{den} Febr. 1873:

»DUITSCHLAND. — SCHELMERIJ IN SPOORWEGZAKEN GEPLEEGD DOOR EERSTE AMBTENAREN DER KROON — KONINKLIJKE BOODSCHAP OMTRENT DIE HANDELINGEN. — *Telegram a./d. New-York Herald.*"

»BERLIJN, 14 Febr. 1873. — Heden werd b./d. Pruisische Kamer van Afgevaardigden eene Koninklijke boodschap ontvangen inhoudende de benoeming eener commissie van onderzoek in zake Laskers onthullingen aangaande schandalen in spoorwegconcessiën bedreven door de hoogst geplaatste personen."

Het verschil tusschen Europa en Amerika bij de ontdekking van schelmerij is echter van dien aard dat de minste aanklacht in Europa genoeg is tot het instellen van een onderzoek, en indien waar bevonden, een strenge straf den bedrijvers wacht. Wat Amerika betreft, Erie, Credit Mobilier, Union Pacific en andere hebben bewezen dat er verscheiden jaren moeten verloopen alvorens een behoorlijk onderzoek wordt ingesteld en de wet toegepast, en — indien de aangeklaagden schuldig worden bevonden zoo schijnt de straf te zijn: beslaglegging op den gestolen eigendom of de teruggave van een deel er van; — let slechts op den 5^{den} Maart 1873, toen Oakes Ames tot Directeur werd gekozen, of zijne handelingen jegens den Union Pacific onder diefstal kunnen worden gerangschikt?!!!

Duitschland, Frankrijk en andere landen openen dadelijk hunne gevangenissen. Onder het keizerlijk régime in Frankrijk was er ware verrotting en kolossale schelmerij in 't maatschappelijk leven, en heeft men ontdekt dat de poorten van Mazas zich openen ter ontvangst van millioenen dieven.

Het onderscheid is alleen dat de reusachtige Ring die zijn zetel heeft in Amerika en zijne trawanten slechts in Europa, in de Nieuwe Wereld op comfortable wijze leeft, doch gestraft wordt in de Oude.

Het Amerikaansche volk is wars van schelmerij en omkoopbaarheid omdat die een vlek op zijn naam werpen, en de bewijzen zijn ten overvloede voorhanden hoezeer het bedrog haat en de bedriegers straft. Het Amerikaansche volk, een mengelmoes van alle natiën, ongeveer veertig millioen zielen tellende, waaronder slechts drie millioen van werkelijk Amerikaanschen oorsprong zal zich beijveren het ref'rein van een nationalen zang zijner jeugd te verwezentlijken -- luidende:

„Wat om ons heen verga of vall'
Wij staan vereenigd, moedig pal!"

Het gebrek aan bescherming tegen misbruiken bij ondernemingen, veroorzaakt dat de kapitalen eer' worden toevertrouwd aan

goevernementen die honderden millioenen in nuttelooze en onvruchtbare uitgaven verspillen, en doorgaans de rente betalen met de gelden door het sluiten eener nieuwe leening verkregen, dan ter ondersteuning van nuttige zaken, welke, bij goed beheer, zeker de veiligste en voordeeligste belegging zouden toonen te zijn.

Wanneer de kapitalist zich gerust gevoelt omtrent het beheer van ondernemingen, zal hij niet aarzelen zijn geld er in te beleggen, en landman, industrieel, werktuigkundige, koopman, werkmán, in één woord elkeen zal er de vruchten van inoogsten. Om deze reden nu is het de plicht van een elk, niet het minst van de pers zamen te werken ter verkrijging van beter toezicht en bescherming bij geldbelegging in ondernemingen.

Indien de eerlijke bezitter even krachtig was in de verdediging van zijn kapitaal, als de schelm in het berooven, zouden Goevernementen die voortaan een oneerlijke gedragslijn tegenover hunne schuldeischers volgen, voorzeker op finantieel gebied een banvonníis bekomen of door andere middelen aan de kaak worden gesteld, evenals dit voor een oogenblik met Griekenland plaats had, en zou de schurkerij op groote schaal door spoorweg-directeuren, onmogelijk worden.

Het volgende bericht komt voor in de New-York Evening Telegram van den 31 Jan. 1873:

»De omzet in Amerikaansche fondsen is in het afgelopen jaar aan de Londensche Effectenbeurs geklommen tot 110,000,000 doll.
 »De totaal omzet in allerlei zaken was 660,000,000 d., van welke alleen 15,000,000 d. in Engelsche ondernemingen.»

Is deze opgaaf waar, dan blijkt daaruit dat Engeland in het afgelopen jaar zevenmaal meer heeft omgezet in Amerikaansche dan in binnenlandsche ondernemingen. Hieruit resulteert onloochenbaar dat het levendig belang 't welk 't Europeesch kapitaal bij Amerikaansche sporen heeft, aan zijne bezitters het recht verleent toevlucht te nemen tot tot heden niet gebruikelijke middelen ter verkrijging van het allernoodigste --- meer licht, meer toezicht, meer bescherming.

De honderden millioenen dollars op dit oogenblik door Europa belegd in Amerikaansche sporen, zijn slechts de voorhoede van 't geen in de toekomst nog zal aangeboden worden; en wanneer ik de tegenwoordige spoorwegleeningen, slechts de voorloopers van een nog veel grooter aantal noem, dan is die opmerking gedeeltelijk gegronnd op de omstandigheid, dat, ofschoon de spoorwegmijlen van Amerika reeds viermaal die van Groot-Brittanië en Ierland overtreffen, aan den anderen kant de oppervlakte van de Vereenigde Staten vijf-en-twintig maal die van Engeland overtreft, de bevolking dagelijks toeneemt, en sporen eene levenskwestie voor de ontwikkeling van dit land zijn.

Het zal wel geen betoog behoeven dat het Europeesche kapitaal hier beter behoorde vertegenwoordigd te zijn.

Geen Europeesch kapitalist zou het daarom in de gedachte komen de Amerikaansche ondernemingen bij welke hij geïnteresseerd was te willen leiden of beheeren; de wetenschap echter toe-

zicht te mogen en te kunnen uitoefenen, tot zekeren graad althans, zou hem meer gerustheid geven.

De weg tot heden bewandeld om zijn eigen of anderer belangen te vertegenwoordigen blijkt geen effect te sorteeën, en wel ter oorzake van de menigvuldige bezwaren verbonden aan een jaarlijks deposito van Aandeelen uit Europa ter vergadering der actiehouders in Amerika; hij belet alzoo de werkelijke behartiging der belangen van vele bezitters, en geeft gereede aanleiding aan schelmen, in 't bezit van een betrekkelijk gering getal actiën, de vergadering te forceeren en oppermachtig te heerschen. Om hieraan een einde te maken, moeten de buitenlandsche aandeelhouders flinke, doortastende maatregelen nemen, en aangezien de beurscomite's tot zekeren graad de belangen der kapitalisten vertegenwoordigen, is het hun dure plicht zooveel mogelijk het kapitaal tegen oplichterij te beveiligen, in 't bijzonder wanneer deze herhaaldelijk voorkomt.

De New-Yorksche beurs is in talloze sporen geïnteresseerd; de Amsterdamsche in niet minder dan 33 (?), de Londensche in 27; Berlijn en Frankfort a/M. in 15 Amerikaansche spoorweg-ondernemingen.

De houder heeft dus het onbetwistbaar recht ten bate van zijn kapitaal meer

LICHT, TOEZICHT EN BESCHERMING

te eischen, en des noodig — buitengewone stappen te doen ten einde die te verkrijgen, vooral dan wanneer hij reden heeft de Directie en de Commissie van Toezicht, dikwijls door een klein getal actionarissen benoemd, te wantrouwen. Om de kolossale (Ring) schelmerijen in Amerikaansche spoorwegfondsen te voorkomen moet een

PERMANENT COMITÉ VAN WAAKZAAMHEID

benoemd worden door de beurzen van New-York, Londen, Berlijn of Frankfort en Amsterdam, gevestigd zijn te New-York, en nauwkeurig toezicht houden op het beheer dier wegen, wier fondsen op de geldmarkten van de Oude- en Nieuwe wereld genoteerd worden. De rechten en verplichtingen van zoodanig comité zouden de volgende dienen te zijn:

1°. Op zekere tijden alle boeken, contracten, voorstellen of ontwerpen, daden, landverkoopingen, salarissen en eigendomsbewijzen verifieeren.

2°. Tegenwoordig te zijn bij elke vergadering van Directeuren, aandeel- of obligatiehouders met het recht van advies.

3°. De ten uitvoerlegging van uitgebreide verbintenissen aan te gaan of belangrijke zaken door Directeuren voorgenomen (tot het instellen van een grondig onderzoek) te kunnen verdagen, en indien deze in strijd mochten worden bevonden met de belangen van den weg, de beslissing aan 't oordeel van actie- en obligatiehouders te onderwerpen.

4°. Een spoorwegdirectie het bevel te kunnen geven tot bijeenroeping eener vergadering van actie- of obligatiehouders, op zijn vroegst, ééne maand na de uitschrijving.

5°. Eveneens, tot het publiceeren van een wekelijkschen staat

van de dagelijksche ontvangst per mijl, van de opbrengst landverkoop en onkosten.

6°. Actie- en obligatiehouders onmiddellijk kennis te geven bij ontdekking van eenig bedrog of misbruik.

7°. Procedures in te kunnen stellen tegen elke Directie, betraapt op schelmerij, mits daartoe de gelden door actiën- of obligatiën-houders verstrekt worden.

8°. Geen post voor onvoorziene of geheime uitgaven in de rekening toe te laten, of welke uitgaaf ook, die, bij een richtig beheer niet vereischt wordt.

Zoodanig comité nu, op de hoogte van alles wat tot de spoorwegen en hun beheer behoort, zal oneindig beter resultaten opleveren dan een, te dezer of gener oorzake plotseling in 't leven geroepen; het zal ontegenzeggelijk grooter invloed uitoefenen en de voornaamste geldmarkten ter wereld vertegenwoordigen.

Een Permanent Comité van Waakzaamheid als 't voorgestelde, zou, ondersteund door de vrije Amerikaansche drukpers en de denkbeelden ter hervorming, dezer dagen reeds geopperd, elken toeleg tot schwindel vrijdelen.

Het Amerikaansche volk heeft het groote voorrecht zich in algeheele drukpersvrijheid te mogen verheugen; niet minder in 't bezit van nieuwsbladen die, onpartijdig, niet alleen schrijven over Gelijke Rechten en Rechtsbedeeling, maar ook trachten deze in praktijk te brengen. Eere der New-Yorksche dagbladen die met heldere kleuren de schandalen van het Credit Mobilier en de Union Pacific spoorwegbesturen in het licht stelden, en even onverschrokken de namen bekend maakten der omgekochte senatoren; zij verdienen, welke politieke kleur zij ook dragen, den hartelijksten dank der natie.

Een niet te versmaden steun alzoo zal de onafhankelijke Amerikaansche pers aan die maatregelen verleen, welke eventueel in 't leven geroepen worden ter voorkoming der bekende schelmstroken en niet het minst de New-Yorksche dagbladen; en wij koesteren het vertrouwen dat zij immer bereid zullen bevonden worden elk bedrog te ontmaskeren, en met ijver de belangen van het volk te overwaken. De New-Yorker *Herald*, *Tribune*, *Sun*, *Nation*, *Harper's and Frank Leslie's News* stonden aan het hoofd bij het aan den dag brengen der laatste schandalen en drongen krachtig op de aanstelling van comités van onderzoek aan.

De Amer. pers eischt dat de wet in al hare gestrengheid op die daden toegepast worde, en recht gedaan daar waar fraude door een comité van onderzoek wordt ontdekt; hoe dikwijls echter bleek het dat aan den eisch van 't beleedigde volk geen recht gedaan werd, en — beproefde men al het beleedigde rechtsgevoel door eene evenredige straf te voldoen, hoe zelden toch kwam het gestolen geld weêr in handen van den wettigen eigenaar. Daarom is het beter langs een anderen, meer directen weg de oplichterijen te voorkomen.

Den 20 Maart 1873 vinden wij het volgende in den NEW-YORK HERALD:

ST. ALBANS Vt., 19 Maart 1873.

Het getuigenverhoor in zake de bedriegerijen gepleegd door Directeuren en Commissarissen van de Vermont Central- en Vermont en Canada spoorwegmaatschappijen is heden begonnen en duurde zeven uren.

HET »PACIFIC RAILROAD» FONDS.

Mr. Samuel Williams van 1865 tot 1871 penningmeester van den weg verklaarde, dat een vierde der ontvangsten van het fonds der slaap-waggonen gebruikt werd tot betaling van rekeningen voor wat genoemd werd »geheime dienst», en wat de beschuldiging betrof van geld uit te geven voor het koopen van stemmen in het congres, zeide hij: Ik gaf fondsen van den weg uit in vereeniging met de »Northern Pacific Railroad»; gedeeltelijk overhandigde ik ze aan den Gouverneur in persoon en gedeeltelijk betaalde ik uit op wissels die hij mij verzocht te honoreeren; ik vermeen dat het bedrag ongeveer 22,000 dollars beliep; gedurende eenigen tijd werd deze som door mij als Kas-post beschouwd, en kort voor mijn vertrek op de algemeene boeken overgebracht; ik geloof dat het grootste gedeelte jaren lang als een kas-post werd overgeschreven; ik hield slechts een kasboek; de algemeene boeken werden door anderen gehouden; gedurende den tijd dat ik dit aanhield, had de Gouverneur nu en dan een kwitantie van gelden aan hem verschuldigd waarover hem 8 pCt. interest werd betaald, terwijl dit »Northern Pacific Fonds» geen rente droeg.

Het voorafgaande is genoeg om aan te toonen dat de voorname taak van het Permanente Comité van Waakzaamheid zou zijn te zorgen dat er geen geld voor welke geheime diensten ook, besteed werd, zoo min als ter bevordering van staatkundige doeleinden in zake verkiezingen als anderszins. Mocht, niettegenstaande een nauwkeurig toezicht, ontdekt worden dat er spoorwegbesturen waren welke zich daaraan nog schuldig maakten, dan zou het de Directeuren met alle ten dienste staande middelen moeten dwingen dergelijke gelden uit hun privékas te restitueeren. Eerst dan zou het publiek van de instelling profiteeren.

Naar alle gegevens zullen de obligatiehouders bij bovengenoemden Northern Pacific Railroad zes millioen dollars verliezen.

Het optreden van 't bewuste comité zou niet van korten duur moeten zijn; b. v. twaalf jaar, of zelfs langer, ten einde te voorkomen, door spoorbesturen of een bende schelmen wien de contrôle niet beviel, op zij gezet te worden.

Ter wille van de onafhankelijke positie der leden van 't Comité zou men hun een beduidend salaris moeten geven en eene aanstelling, zij het al niet levenslang, dan toch voor een geruim tijdvak, ten einde een lichaam te vormen, even respectabel en even ontoegankelijk voor omkoopung als de rechterstoel in vele Europeesche landen gelukkig nog is. Zonder twijfel dient het comité te bestaan uit mannen op de hoogte van zaken, vooral bedreven in die van spoorwegen en financiën. De steun van rechtsgeleerden en spoorwegbouwkundigen, uit ruime beurs betaald en onder eede staande wat de strikte naleving van hun mandaat betreft, mag daarbij

niet ontbreken. Het moeten mannen zijn, ervaren in elk soort beursspel en malversatiën op geldelijk gebied, eveneens in administratie, inzonderheid van spoorzaken.

De kosten van het comité worden verhaald op de actie- of obligatiehouders (op beide of op een dezer categoriën) of liever zij dienen, op zijn bevel uit den opbrengst van den weg voldaan te worden. Allerwaarschijnlijkst zouden zij jaarlijks niet hooger dan $\frac{1}{4}$ pCt. van het actiën-kapitaal klimmen, welke luttele heffing niettemin over alle Amer. sporen niet minder dan zeven en een half millioen dollars zou bedragen welk cijfer voldoende mag geacht worden, en wel omdat het totaal cijfer van onkosten van het Congres der Vereen. Staten, hun President en Vice-President in cosa, zowat twee millioen bedragen.

Een meer uitgebreide contrôle zou ongetwijfeld meer uitgaven na zich slepen, b. v. $\frac{1}{2}$, $\frac{3}{4}$ of 1 pCt. Het comité kon echter het niet benoodigde beleggen als reservefonds, het doen dienen voor eventueele rechterlijke vervolgingen, of wel het aan den weg restitueeren. Voorondersteld dat actie- en obligatiehouders overeenkwamen de kosten van een permanent comité van waakzaamheid te dragen, maar daarentegen trachtten die door verhoogde vrachten te dekken, zoo werd het publiek de dupe; maar, eerstens kunnen de spoorwegbesturen, de vrachten ter wille der concurrentie met andere wegen of stoombooten, maar zoo niet gaan verhoogen; en — indien men die kosten omsloeg wat zouden zij betrekkelijk weinig drukken; ten tweeden heeft de heerschende oplichterij in spoorzaken gedurende de laatste jaren geleerd dat door een betrekkelijk klein aantal spoorweg-directiën zoo eenige honderden millioenen dollars eclipseerden, wat het publiek helaas! maar al te wel weet, en waarbij het niets heeft gewonnen, terwijl de kosten van 't bewuste comité 2, 3, 4 zelfs 5 millioen bedragende, slechts 1, 2 of 3 pCt. zouden uitmaken van 't geen gestolen is; ten derden hebben de dieven het systeem toegepast om zolang mogelijk eerst het publiek uit te plunderen alvorens dit de actie- en obligatiehouders te doen; ten vierden hebben de schelmen niet alleen honderden millioenen geconfiskeerd maar tevens alle vertrouwen in pas opkomende ondernemingen van denzelfden aard hier te lande geschokt, zoo niet vernietigd, en werkelijk dat in het land zelf, verzwakt; ten vijfden kunnen de kosten van het comité bijgevoelg luttel worden genoemd tegenover den diefstal van zoo enormen omvang — en verdient het P. C. v. W. den steun van ieder wel-denkend mensch.

Er bestaan verschillende maatschappijen die of in 't geheel geen intrest betalen, of slechts voor een klein getal jaren; ja wier omloopend kapitaal ter nauwernood de kosten van den dienst kan dekken, en nochtans zou het voor haar, door de uitgifte van eenige weinige nieuwe actiën of obligatiën, verkieslijker zijn haar slechts klein quotum in de genoemde kosten tot een zoo gewichtig doel te dragen, liever dan de onderneming wier welslagen betrekkelijk van richtig beheer afhangt, aan een meer toevallige contrôle over te laten.

Europa zal Amerikaansche fondsen prefereeren boven de obligatiën van Europeesche Staten die leeningen sluiten ten einde de

verschenen rente hunner oude schulden te voldoen. De kapitalisten der Oude Wereld doen daardoor het crediet in de Nieuwe en hare ondernemingen, mits goed beheerd, stijgen.

De spoorwegmaatschappijen die de bepalingen van het P. C. v. W. willen naleven, behooren *onder een afzonderlijk hoofd in de dagelijksche officieele prijs-courant der effecten genoteerd te worden*, ten einde de geldbelegger wete welke vertrouwen verdienen.

In tijden van crisis zullen de fondsen van wegen wier toezicht te wenschen overlaat en die de bepalingen van het voorgestelde comité verwierpen, veel meer lijden dan zij die zich de contrôle lieten welgevallen, en sommigen hunner zouden de uitgifte eener nieuwe leening onuitvoerbaar zien tenzij tegen uiterst hooge rente. In gewone tijden zou het publiek voorzeker zijne gelden in gecontrôleerde wegen beleggen, wier fondsen daardoor noodwendig rijzen, en in casu een nieuwe leening gemakkelijk zouden doen slagen.

De vraag rijst:

Zouden de verschillende Spoorweg-Directeuren zoodanig Comité erkennen?

Vermits zij de eigenlijke boekhouders van actie- en obligatiehouders zijn, deze laatsten alzoo de eigenaars der wegen, is m.i. niets gemakkelijker dan de eersten, bij weigering van opheldering over hun beheer, tot de aanneming van het bewuste Toezicht te dwingen.

Alle spoorwegbesturen in de V. S. liggen meer of min onder verdenking aan het bekende euvel mank te gaan, en hierom mag men met grond verwachten dat Directeuren wier eerlijk beheer den toets van een nauwkeurig onderzoek kan doorstaan de aanstelling van een P. C. v. W. zullen voorbereiden en de eigenaars van wegen aanmanen zich aan dat Toezicht te onderwerpen en wel om de volgende redenen: 1°. het publiek *wordt* beter op de hoogte van den wezentlijken gang der zaken gesteld; 2°. *zal*, het de geldelijke belangstelling in de gecontrôleerde wegen doen toenemen; en ten derden alle bedrog in het beheer, zoo op kleine als groote schaal ten eenenmale onmogelijk maken. Schrijver heeft ter bevordering van het voorgestelde de aankondiging van dit vlugschrift aan alle Amerikaansche spoorwegdirectiën toegezonden.

Na de vestiging van het P. C. v. W. zouden de Directiën welke zich aan zijn toezicht niet onderwierpen, en door actie- en obligatiehouders, en door de vrije en onafhankelijke pers genoodzaakt worden zich daarnaar te voegen, wilden zij bij den dag het wantrouwen in hun beheer, en de daling hunner fondsen niet zien toenemen.

Des noodig zou het Permanente Comité van Waakzaamheid

Coalitie tegenover Coalitie,

Macht » Macht,

Geld » Geld,

Invloed » Invloed

moeten stellen en RECHT doen daar waar ONRECHT gepleegd wordt.

Mr. Stephen English, uitgever en eigenaar van de *Insurance Times*, voormalig President, op dit oogenblik Vice-President van de Vereeniging tot bevordering der belangen en rechten van het

volk, is wegens laster aangeklaagd en gevangen gezet; de uiterst triviale oorzaken van dit arrest zijn in het breede door dien heer uiteengezet in de New-York *Herald* van den 10^{den} Maart 1873.

Al 't geen ik omtrent Amerikaansche zeden heb geschetst is werkelijk slechts een getrouw citaat van wat ik in de eerbiedwaardigste godsdienstige bijeenkomsten hoorde; van 't geen de bladen ter lezing aanboden, van wat ik toevallig op 't meest neutraal gebied — de straat — opving, en bij 't fluisteren als 't ware in den eenvoudigen familiekring; ten slotte echter het resultaat van een ernstig nadenken. De mogelijkheid bestaat ontegenzeggelijk dat er zijn die mij gaarne het lot van Mr. English deden ondergaan; en ofschoon het waar is dat de strekking van dit schrijven alleenlijk deze is — aan te toonen hoe het vertrouwen in Amer. ondernemingen kan hersteld worden, --- hoe men (Ring) oplichterijen kan voorkomen — 't kapitaal beschermen — handel en industrie bevorderen — verarming tegengaan — en vrede onder de volkeren bevorderen — even waar is het tevens, dat — toen een gedeelte van dit schrijven ter perse was — en zij, die nog al haantje de voorste op 't bewuste gebied spelen, iets omtrent den inhoud en strekking vernamen, trachtten den mogelijken invloed reeds à priori te verzwakken, zoo niet te smoren.

Een krachtige maar tevens loyale oppositie tegen dit geschrift — waarom niet? Zij kan slechts te meer medewerken tot de zoo noodige hervorming.

Vier dagen nadat de brief van Mr. English de gevangenis in de Ludlowstraat had verlaten deed het elken welgezinden Amerikaanschen burger goed het belangrijk getuigenis van den Rechter Freedman ten opzichte der drukpersvrijheid te vernemen. Onder een gezond sociaal regime en de daarmee gepaard gaande tevredenheid behoeft men niets te vreezen wanneer zij wordt misbruikt tot uiting van gedachten en gevoelens die de grenzen der welvoegelijkheid raken, zoo niet overschrijden.

De onderdrukking der vrije pers in de Vereen. Staten of waar dan ook, zal in waarheid steeds strekken tot het optreden van Rocheforts, Mirabeau's, Robespierres en Napoléons.

Omkoopbare partijdige wetgevers en een omgekochte pers, zij alleen zijn verantwoordelijk voor het nadeel soms ontstaan wanneer het volk op zijne wijze de wet gelieft uit te leggen.

Laat ons alzoo hopen dat de meerderheid der wetgevende macht en de vrije pers nu en in de toekomst toonen geheel onpartijdig te zijn, dan — wanneer maatregelen in 't leven worden geroepen ter betugeling eener verdachte rechtsbedeeling; beiden hun veelomvattende macht gebruiken ter bevordering van de pogingen aangewend tot verwijdering van al wat ons gemeenschappelijk welzijn in den weg staat — en eindelijk, mede werken tot wegneming van al wat er nog onregelmatigs is op maatschappelijk-, handels- en staatkundig gebied.

Alles wat ik hierboven zeide omtrent Amer. spoorwegen wier fondsen aan de Europ. en Amer. beurzen verhandeld worden is mede van toepassing op die wier actiën alleen aan de laatsten genoteerd staan.

KAMERS- EN RECHTBANKEN VAN KOOPHANDEL. — SPAAR- NATIONALE- EN STAATSBANKEN.

Eene krachtig optredende Vereeniging ter bescherming en een Permanent Comité van Waakzaamheid, zullen niet alleen den geldman, maar tevens den koopman, werktuigkundige en landman bevoordeelen.

Vloeit hieruit nu niet als van zelve voort dat Kamers en Rechtbanken van Koophandel uit den aard der zaak zich gedrongen moeten gevoelen de genoemde Vereenigingen in 't leven te roepen, ze te steunen en — nemen zij daartoe het initiatief — welk een dienst zouden zij door hun steun aan elken maatregel op het aangewezen gebied geven en hoezeer zou deze op zijn rechte waarde in tijden van crisis geschat worden!

Spaarbanken o. a. hebben het hoogste belang bij geguarandeerde fondsen, omdat — let wel — in één van de acht-en-veertig Staten en aanhoorigheden van N.-Amerika, het belegde kapitaal op den 1 Jan. 1873, pl. m. 285 millioen doll. bedroeg. De volgende Staat toont dit duidelijk aan:

DE SPAARBANKEN VAN NEW-YORK.

Overeenkomstig de jaarlijksche opgaaf van den superintendent (de chargé d'affaires) van de Afdeling, — Bankinstellingen, welke dezer dagen aan het Wetgevend lichaam werd overgelegd, was het getal spaarbanken in den Staat New-York 150 — waarin op den 1sten Januari dezes jaars de aanzienlijke som van 285,286,621 doll., vertegenwoordigd door 822,642 openstaande rekeningen belegd was. Voorondersteld dat ieder dezer een inlegger representeert, dan geven deze voor elk hunner een deposito van 346,79 doll. aan, terwijl er verder uit blijkt dat ongeveer 20% der bevolking van die instellingen gebruikt maakt. Het totaal actief dezer instellingen klimt tot 305,320,331 doll. hetwelk door ongeveer 34% obligatiën en hypotheeken, 16% schuldbrieven der Vereen. Staten, 4% schuldbrieven van den Staat New-York, 20% obligatiën van groote steden, 4% van landerijen in dezen staat, 2% van kleine steden, 1/10% in dorpen en minder dan 1% in actiën van anderen aard, vertegenwoordigd wordt. De beleggingen in effecten bedragen ongeveer 50% van 't totaal bezit en klimmen tot 153 552,756 doll. nominaal, waarvan de reële waarde 153,459,711 doll. is.

JAARLIJKSCHE TOENAME VAN DEPOSITO'S.

De volgende tabel toont het bedrag der deposito's aan in den Staat New-York, van af den 1sten Januari 1858, op welchen de operatiën voor 't eerst aan den superintendent werden voorgelegd, tot aan den 1sten Januari 1873:

1 Januari 1858	D.	41,422,672	
" 1859	"	48,194,847	Toename D. 6,772,175
" 1860	"	58,178,160	" " 9,983,313
" 1861	"	67,440,397	" " 9,262,237
" 1862	"	64,083,119	Afname " 3,357,278
" 1863	"	76,538,183	Toename " 12,455,064
" 1864	"	93,786,384	" " 17,248,201
" 1865	"	111,737,763	" " 17,951,379
" 1866	"	115,472,566	" " 3,734,803
" 1867	"	131,769,074	" " 16,296,508
" 1868	"	151,127,567	" " 19,358,488
" 1869	"	199,888,678	" " 18,681,116
" 1870	"	194,360,217	Afname " 5,528,461
" 1871	"	230,749,408	Toename " 36,380,191
" 1872	"	267,905,826	" " 37,150,418
" 1873	"	285,286,621	" " 17,380,795

Oorlog, handelscrisis en plotseling veroorzaakte paniek, bovenal de bekende monsterachtige oplichterijen — helaas! tegenwoordig zoo menigvuldig voorkomende — deden de waarde van allen eigendom natuurlijk dalen; deze daling, den val van velen na zich

slepemde, bleef tevens niet zonder invloed op spaarbanken en dergelijke instellingen, bovenal trof zij de inleggers. Voor die instellingen nu is het eene gebiedende voorwaarde geworden elke poging ter verijdeling van genoemde oorzaken, welke haar zoo geducht ondermijnen, te steunen.

Het kapitaal engros in de Vereen. Staten belegd in Nationale banken en in die der verschillende Staten op zich zelf, belooft meer dan 600 millioen dollars, terwijl de geldbeleggingen in 't klein deze som ettelijke malen overtreffen. De klasse van het publiek dat er, zoo groot als klein, zijne penningen aan toevertrouwt, weet zoo goed als die welke zaken met deze banken doet, dat in- of buitenlandsche krijg onmiddellijk op financieel gebied de vraag doet rijzen: *zijn of niet zijn.*

Wat ik aanvoerde omtrent deze soort instellingen in Amerika, geldt tevens voor elken staat in Europa.

DE INVLOED DER BEWUSTE HANDELINGEN OP HET CREDIET DER VEREENIGDE STATEN EN ONDER- NEMINGEN DAAR TE LANDE.

De gezamentlijke schuld der Vereen. Staten en die der Amer. spoorwegen bedraagt (buiten die van elken staat, landstreek of stad) meer dan vijf milliarden dollars.

Van een Europeesch standpunt beschouwd geven al deze fondsen een rente, gelijk aan die, zoo niet hooger, van staten of maatschappijen welke aan de Europeesche geldmarkt in discrediet geraakten.

Schrijver dezes was gedurende zeventien jaar in Europa in den effecten- en geldhandel, in stoombootondernemingen en andere commercieele zaken gewikkeld en vermeent eenigzins de ideën van buitenlandsche kapitalisten omtrent geldbelegging in Amer. fondsen te kennen. Over 't geheel vertrouwt men ze wat het productief vermogen (rentabiliteit) betreft, maar het onomstootelijke feit, dat schelmerij, omkoopng als anderszins heerschen op politiek en financieel gebied, schokt op de meest gevoelige wijze het crediet der Vereen. Staten en de ondernemingen van Amerika.

Eerste klasse Amer. spoorwegen daalden tot den tweeden, ja tot den derden rang, alleen door den twijfel aan Richtig Beheer.

Het is in de wereldgeschiedenis zonder voorbeeld dat een rijk, gebukt gaande onder een schuldenlast als de Vereen. Staten, deze door zoo kolossale aflossingen delgt; hun crediet moest daarom au niveau staan van dat van Engeland, — maar —

DE ONGESTRAFTE SCHURKERIJEN VAN SENATOREN, STEDELIJKE BESTUREN, RECHTERS EN SPOORWEG-DIRECTEUREN,

verzwakken dit ten zeerste in het buitenland en onthouden het Amerik. volk dat vertrouwen 't welk het verdiende voor de zo stipte betaling van rente en aflossing van schuld beide.

Zoo ergens, dan is het hier de plaats hulde te doen aan hem die 't allereerst voorstelde den gewezen Vice-President der Vereen. Staten van Amerika in rechten te vervolgen; die man was Fernando Wood, en het doet het gevoel aangenaam aan, te kunnen zeggen dat hij niet alleen stond, maar dat zijn voorstel werd opgevolgd door een, strekkende om al de aan omkoopung schuldige senatoren voor den rechter te brengen. Dergelijke handelingen zullen het crediet in de Amerikaansche Staten aan deze en gene zijde van den Oceaen alleen kunnen herstellen.

Weinige dagen nadat de auteur aan dit vlugschrift de laatste hand had gelegd, vernam men den inhoud van een brief, die geen uitleg behoeft, uitgegaan van het Witte Huis te Washington en welke hij het zich ten plicht rekent openbaar te maken. Geen geest van verdachtmaking brengt hem daartoe omdat hij geen twijfel koestert omtrent de grootmoedigheid van den President, die berustte in de niet bewezen uitspraak van de meest achtungwaardige rechters in dezen: —

ZETEL VAN HET UITVOEREND BEWIND,
WASHINGTON, 4 Maart 1873.

Mijn zeer waarde Heer COLFAX:

Hartelijk dank voor al wat gij aanvoerdet bij het jongste onderzoek in het Congres, waarmee ik in allen deele sympatiseer. Zorgvuldig en bedachtzaam ging ik alles na, en mijne gedachten omtrent uwe zelfstandigheid, vaderlandsliefde en volkomen onschuld in wat u werd aangewreven, zijn Goddank geheel en al bevestigd geworden.

Onze officieele relatiën waren van dien aard dat ik er hoogen prijs op stel ze te zien veranderd in personeele van levenslangen duur.

Geheel de uwe,

(get.) U. S. GRANT.

In gemoede geloof ik dat beide deze mannen — Senator Wood met zijn voorstel in Februari en President Grant met zijn brief in Maart, ofschoon langs verschillende wegen, één waren, in hunne beschouwingen omtrent dezelfde zaak.

Het Amerikaansche Goevernement heeft een nieuwe 5% leening van 300,000,000 doll. uitgeschreven om tegelijkertijd 100,000,000 doll. 6% obligatiën in te lossen en later nog 200,000,000 doll. die dezelfde rente dragen.

Eene leening die niet dadelijk ten volle wordt geplaatst staat vrij wel gelijk met de idee »faillissement», en — daar op 'toogenblik de Vereen. Staten voor dit item staan — geeft het zeker aanleiding de oorzaken van dit wantrouwen der voorheen gretige afnemers op te sporen.

Schrijver dezes heeft meer dan eens op Leeningen ingeschreven welke meer dan twee-, vijf-, tien-, vijf-en-twintig- en honderd maal het gevraagde overtroffen, terwijl van de bovengenoemde slechts zoo ongeveer een derde is genomen.

Het groote bedrag heeft de deelneming niet afgeschrikt, bekend als het is dat Europa en Amerika een even groote som in kritieker omstandigheden plaatsten. Evenmin was het tijdstip der uitschrijving ongunstig; veeleer gunstig omdat er geen krijg noch krisis in welken tak van handel ook in Europa was. Maar — het gebrek aan vertrouwen van de Europeesche kapitalisten in de fondsen van een land, dat, hoezeer dan ook hier en daar misschien overdreven, gebrandmerkt was door de vele plaats hebbende schurkerijen zoo in staatkundige als andere zaken, was de bepaalde oorzaak der niet-volteekening.

Wanneer er omtrent een koopman, tot heden van onbesproken crediet, min gunstige geruchten in omloop geraken, zal het hem moeite kosten het staande te houden; bij aanbod van lager rente dan voorheen door hem betaald werd, zal hem dit voorzeker geheel onmogelijk zijn.

Juist in den tijd dat Europa verbluft stond op het bericht van de pas ontdekte schelmerijen der Amer. Spoorw. Besturen en de kwade praktijken van hoog geplaatste staatsambtenaren, brengt Amerika tegen een lageren rentestandaard een nieuwe leening aan de Europ. beurzen, en de kapitalisten, wier voormalig enthousiasme voor de fondsen der Vereen. Staten door al die geruchten tamelijk bekoeld was, schreven zeer flauw in.— . . . Wat kon onder dergelijke gegevens anders verwacht worden.

Mijne meening omtrent deze leening is echter eene andere. De obligatiën, 5% rentende, werden al pari aangeboden. Elke rijzing boven pari zou den houder verlies berokkenen. Bij de aflossing eindelijk zou dit fonds, ofschoon dan misschien niet in groote mate, dalen; en in geval van oorlog, of eene paniek in de handelswereld, welke ook, tevens achteruitgaan; in 't kort, de inschrijvers zouden obligatiën hebben genomen alleen vatbaar voor daling, niet voor rijzing.

De openstelling dezer leening van Goevernementswege aan de Europ. geldmarkt wekt bevreemding, ja, is wezenlijk eene nieuwigheid, van welker uitvoerbaarheid men geen te grooten dunk moet koesteren.

De nieuwe leening van 200 millioen werd in 't vorig jaar geplaatst ja, maar op een wijze die men waarlijk niet een financieel succes kon noemen en toch verdient dit volk werkelijk een groo-tere mate van vertrouwen. Schrijver is van idee dat de Vereen. Staten niet boven de 5% zouden hebben moeten betalen en de leening zelfs uitmuntend geslaagd zou zijn indien zij tegen 4 of 4½ pCt. intrest mits dan tegen den koers van 5% beneden pari was uitgegeven, ten einde daardoor den nemer een klein voordeel bij de eindelijke aflossing te bezorgen, of wel, door eene jaarlijks trapsgewijs hooger klimmende uitloting al pari te doen plaats hebben; eindelijk, door plaatsing bij wijze van verkoop aan de beurs.

Bij de uitgifte eener leening dient men met bestaande gebruiken en belangen te rekenen, en niet maar een willekeurige zienswijze te volgen.

Het Amerikaansche Goevernement gaf order tot de aflossing van Honderd millioen dollars 6 pCt. obligatiën. Hoe echter het publiek, argwanend geworden omtrent de financieele handelingen van het

Goevernement, aan zijn gevoel lucht geeft, bewijzen de volgende twee vragen, voorkom. in den New-York *Herald* van 20 Febr. jl.:

MR. BOUTWELL'S FINANCIËEL VERSLAG.

Aan den Uitgever van den Herald:

„Wilt ge de goedheid hebben enige opheldering te geven aangaande de operatie der „schatkist betreffende den inkoop al pari van 100,000,000 doll. 6°/₁₀ obligatiën der „Vereen. Staten in goud, en wel omdat het van algemeene bekendheid is dat millioenen „a./d. schatkist dezer dagen tegen den koers van 99³/₈ pCt. zijn aangeboden tot stijving „van het fonds betemd tot schulddelging? Hebben de agenten van het syndicaat soms „uitzicht op een andere soort winst ten koste van het volk?”

FINANCIËN.

Vier dagen wachtende, en geene opheldering of antwoord van regeeringswege op genoemde vragen vernemende, deelde ik daaromtrent mijne beschouwingen aan 't publiek mede door middel van den New-York *Herald* van den 24 Febr. d. j.

Vermits de Vereen. Staten hetzelfde vertrouwen, zoo geen grooter dan Engeland, Duitschland en Nederland verdienen, zal het restant der leening van tijd tot tijd waarschijnlijk wel geplaatst worden; niettemin had de uitgifte een beter succes behooren te hebben.

Een meer dan volgeschreven leening verhoogt het crediet van den geldvragenden staat. Maar — ofschoon het een daadzaak is dat Amerika al de andere landen derzelfde categorie (3de financieele klasse) in rijkdom overtreft, even waar is het dat het als geldvragende staat zich moet onderwerpen aan de verwijzing naar den rei der in kwaden reuk staanden.

Ik durf een pari aan te gaan dat, wanneer er een volksstemming in de Vereenigde Staten werd uitgeschreven om te beslissen over de aanstelling van rechters voor een bepaalden, hoewel rekbareren tijd, zooals thans gewoonte is, of over eene voor het leven, de overgroote meerderheid, behoorlijk ingelicht ten opzichte van het eerbiedwaardig, wijs en onkreukbaar eerlijk gehalte dezer mannen bij de massa der Europeesche hoven, het laatste zou verkiezen, ofschoon dan ook met eenig voorbehoud.

Engeland, Duitschland en Nederland qua Staten kunnen, evenals de ondernemingen daar te lande geld tegen 3 tot 6°/₁₀ bekomen, zelfs zonder eenig noemenswaardig verlies bij aflossing op langen termijn; Amerika en zijn ondernemingen daarentegen moeten van 6 tot 10°/₁₀ betalen en daarenboven zich nog eene aanmerkelijke opoffering getroosten, zelfs bij een korten termijn van schulddelging. Indien 't vertrouwen in den Amer. Staat en zijne spoorwegen zich herstelt, zal men voorzeker geld tegen 1, 2 of 3 pCt. lager aan de Europ. en Amer. markt kunnen verkrijgen.

Twee pCt. geeft op 5000 milloenen

Jaarlijks 100 milloen dollars meer of minder,

welke enorme som per slot van rekening door het volk moet worden opgebracht, en bespaard werd indien de zaken op eerlijke wijze beheerd werden. Behalve dit verlies van honderd milloen dollars door een geschokt crediet, heeft het Amer. volk jaarlijks nog honderden milloenen te betalen wegens diefstal der bewuste Rings.

De 4de Maart dezes jaars, omstreeks den tijd dat ik aan dit schrijven de laatste hand legde, kenmerkte zich door twee gebeurtenissen van geheel verschillenden aard. De eene viel voor te Washington, terwijl het gansche land verheugd was over het optreden van een nieuw Bestuur der Vereen. Staten, rekenende daardoor een tijd van richtiger en eerlijker beheer te gemoet te gaan. De andere had te Parijs plaats, waar de goede naam van Amerika geschandvlekt werd door de infame schelmerijen van den Memphis en El Paso spoorweg-maatschappij, onder de leiding staande van den Amerikaanschen Generaal-Majoor John C. Fremont, welke zaak voor het crimineel gerechtshof aldaar aanhangig gemaakt was. Het bewijs werd daarbij geleverd dat vele goedgelovige Franschen ten behoeve van een Amer. spoorweg, die slechts op papier bestond, voor millioenen opgelicht waren, maar wiens bestuur, ter wille der identiteit een paar oude locomotieven en wat ander nietswaardig materieel had aangekocht.

Namen van zeer goeden klank en valsche New-Yorksche inschrijvingslijsten vormden de basis tot het bedrog der Fransche geldbeleggers. De schaamteloze wijze waarop deze schwindel werd gedreven zou onmogelijk zijn onder den invloed van een goed toezichhoudend Perm. Com. van Waakzaamheid.

Indien een comité ter hervorming van bestaand wanbeheer noodig is voor een stad, hoeveel te ernstiger is de behoefte daaraan waar de naam van geheel een volk op 't spel staat.

Zou daarom zoodanig comité, bezield met den noodigen ijver om meer licht te verspreiden, goed toezicht uit te oefenen *over*, en daardoor meer bescherming te bevorderen *voor* de belanghebbenden in Amer. sporen, niet een ontzaggelijk grooten dienst aan het publiek, vooral aan de kapitalisten bewijzen?

Van harte hoop ik dat een groot aantal Amerikanen zelve, de eerste schrede zetten op den weg ter voorkoming van coalitiën, wier schelmerij in spoorwegzaken zoo in 't licht is gesteld, ten einde daardoor te bevorderen dat het vertrouwen in onze ondernemingen hersteld worde en goedkoop Europeesch kapitaal dit uitgestrekte, nijvere, eerlijke en welvarende land, toevloeie.

SPECULATIËN IN OBLIGATIËN EN AANDEELN.

In Januari dezes jaars vond men te Berlijn in een financieel blad een artikel omtrent stelselmatige berooving van het bezit van obligatiën en aandeeleu door een kunstig aangelegde speculatie, en Vorst Bismarck stelde te dier tijd voor, de waarde van zeker soort beurspeculatiën eens in het ware licht te stellen.

Schrijver las genoemd artikel niet, maar vernam dat het meesterlijk behandeld is.

Wanneer een Comité van voortdurende overwaking der belangen zijner committenten gevestigd was en aan zijn gezag adhesie verleend werd, zou daling of rijzing in fondsen natuurlijk even goed plaats hebben, omdat oorlog, geldcrisis, terughouding van specie, verandering van politiek beleid, verwisseling van spoorwegdirectiën, bloei of achteruitgang van Staten of spoorwegen, daarop

van invloed zijn; maar elke poging tot eene kunstmatige rijzing of daling van spoorwegfondsen, veroorzaakt door intrigues van allerlei soort zwendelaars voor wie men nog wel zoo beleefd is geweest de namen van Haussiers, Baissiers en Contramineurs uit te denken, zal afstuiten op de meerdere kennis door de geldbeleggers opgedaan omtrent den reëlen toestand van hunne schuldenaren. Het gevolg daarvan zal zijn dat de spoorwegwaarden (namelijk van die wegen welke de contrôle niet schuwen) veel meer dan vroeger betrouwbaar worden. Een deel van de duizenden slachtoffers op financieel gebied zou er bij gebaat worden en de beul zou zijne sujetten precies moeten zoeken bij de speculateurs van professie.

Ten einde vooral hem, die niet zoo direct in de financieele geheimenissen is ingewijd, het voorgaande op te helderen leze men een antwoord op den 4^{den} Maart door onzen grootsten speculeur, Mr. Jay Gould, gegeven aan den rapporteur der New-Yorksche *Herald*, omtrent de daling der actiën in de Pacific Mail Stoomboot-Maatschappij:

»Niets is er in deze zaak wat men volstrekt normaal kan noemen'', zegt Mr. Gould. »De houders van aandeelen in deze maatschappij »vindt men over 't gansche land verspreid, die, afgezien van elke »zucht tot speculatie, duurzaam hun geld wenschten te beleggen. »Toen oorzaken van buiten af den koers dezer stukken trapsge- »wijze 20% deed dalen werd men onrustig en bracht ze bij massa »aan de beurs, waardoor de koers ontzaggelijk daalde, daar men »wel verkoopers, geen koopers echter vond. Zoo ontstond een »paniek. De werkelijke reden, ofschoon voor een ieder niet geheel »klaar, is deze. — Wanneer men onder 't beurspubliek slechts »verkoopers en geen afnemers vindt, daalt een fonds tot een koers, »werkelijk dikwijls beneden de waarde die het heeft; niettemin »kunt gij u verzekerd houden dat, binnen één jaar, ja — wellicht »binnen korter termijn, de Aandeelen in de Pacific Mail Compag- »nie weér al pari zullen staan, en wel omdat zij pariwaarde heb- »ben, en geen enkel deugdelijk motief aanwezig is om ze op den »duur lager te doen staan. De daling is slechts een kwestie van »tijd; men is den nadeeligen indruk niet dadelijk te boven, tem- »poriseerende zal men echter bepaald herstel zien."

Wanneer nu wáár is, wat Mr. Gould omtrent de daling der laatstgenoemde fondsen aanvoert, dan zou, zooals ik te voren reeds zeide, de geldbelegger ter goeder trouw niet zoo licht het slachtoffer worden van zijn onkunde en wantrouwen, zoo min als van de operatiën van zwendelaars, indien hij in kritieke oogenblikken maar kon rekenen op een trouwe bewaking van zijn eigendom.

De ondervinding heeft genoegzaam aangetoond dat menig Europeesch kapitalist zijn geld niet plaatste in ondernemingen — die ware bronnen tot welvaart — maar het liever belegde in obligatiën van weelderige en oorloglievende goevernementen, en waarvoor dan geheel een volk zijn debiteur wordt.

Als een staaltje van het volk diene, op het gebied van geld-uitlenen, de historie van Adèle Spitzeder, vroeger actrice, later een vrouwelijke bankier. Het verhoor heeft aan het licht gebracht dat de beschuldigde (nu in de gevangenis van München opgesloten)

hare operatiën eindigde met een deficit van 12 millioen florijnen; natuurlijk alles ten nadeele van het Beijersche publiek.

Langrand Dumonceau, Graaf van het H. Roomsche rijk, weinig jaren geleden te Brussel wonende en indertijd John Law in Frankrijk, waren tot heden de grootste specialiteiten in de kunst van den schwindel. Hunne flagrante daden zinken echter in 't niet, wanneer men ze vergelijkt bij die van Adèle Spitzeder, die op zekeren datum in 1864 de volgende advertentie in een der Duitsehe dagbladen plaatste:

»Eene dame van aanzienlijken stand vraagt voor den tijd van »twee maanden honderd-vijftig-millioen florijnen ter leen tegen »eene rente van tien percent; uitstekende referentiën staan ten »dienste. Adres: lett. A. S., Bureau van dit blad.»

Als actrice niet gevierd, en zelfs bijna niet in staat de advertentiekosten te betalen, was het voor haar niet weinig verrassend binnen korten tijd zich duizenden florijnen te zien toevloeien. Hierdoor aangemoedigd ging zij met adverteeren voort; nu evenwel met geregelde leeningen tegen hooge rente, waardoor zij hoe langer zoo meer de beurzen der Beijersche boeren geopend vond en niet minder die van vrekkege financiers.

Zij werd nu godsdienstig, kleeedde zich in een religieus gewaad, kocht eenige nieuwsbladen om, opende een regelmatig bankiershuis op zeer onregelmatige en heillooze grondslagen; stelde ongeveer 50 klerken aan, adverteerde op nieuw leeningen tegen 10 pCt. per maand, leende die gelden aan aristokraten zonder eenige zekerheid, kocht paleizen aan tot aan het oogenblik waarop zij gearresteerd werd, op welk oogenblik men bevond dat het geheele actief minder dan twee millioen florijnen bedroeg, behalve een massa schoorsteenwissels of pretentiën; en dat wel tegenover een passief van meer dan tien millioen.

De oplichterijen van den vromen Langrand Dumonceau en die van den slimmen Law waren allen met een schoonschijnend vernis overtogen, waardoor zelfs maunen van inzicht op financieel gebied bedrogen werden; de handelingen van madame Spitzeder echter waren zóó onomwonden, zóó naakt, dat alleen het min ontwikkeld gedeelte van het volk in hare strikken kon gevangen worden.

Ik haal deze Beijersche geschiedenis slechts aan om aan te toonen hoe weinig idee een groot deel geldbeleggers hebben omtrent solide of onsolide grondbeginselen. En daarom dienden de verlichtten, met andere woorden de Beurzen, vereenigingen, als gezegd, in 't leven te roepen, en de opname van de verschillende noteringen in de koerslijst te overwaken, opdat onkundigen in geldzaken een soort gids hadden in het tegenwoordig financieele labyrinth.

Hoeveel de speculateur in de waagschaal stelt om geld aan de N.-Yorksche Beurs te verkrijgen toont de dagelijksche prolongatie en discompto-koers welke in den regel $\frac{1}{32}$, $\frac{1}{16}$, $\frac{1}{8}$, $\frac{3}{16}$ pCt. of met andere woorden, jaarlijks meer dan 11, 22, 45 en 68 pCt. bedraagt, behalve de algemeen gebruikelijke rente van doorgaans 7%.

Lieden, die zulk een hoogen intrest betalen, trachten zich natuurlijk schadeloos te stellen door allerlei manoeevres vis-à-vis hun

vijanden op financieel gebied, niet het minst door allerlei intrigues jegens het goedgebouwde actiën- en obligatiënhouderspubliek.

WAT BEHOORT, JA MOET — HET DENKBEELD DER VERSCHILLENDE VOLKEREN WORDEN? —

Vele kapitalisten in Engeland, Duitschland en Nederland, zullen allerwaarschijnlijkst zeer gebaat zijn met een krachtige bescherming van hun kapitaal, en dienen dus het hier behandelde onderwerp wel der aandacht waardig te keuren, hoezeer ze soms ook van opinie mogen verschillen omtrent de wijze hoe die te verkrijgen.

Engeland heeft een kolossale schuld, daarentegen ook uitgebreide bezittingen in alle werelddelen; zoo één land, dan heeft Groot Brittanie dus als Handels-Staat het uiterste belang bij 't behoud van vrede. Vrede bovenal doet de schatten aan vreemde landen geleend of in buitenlandsche ondernemingen gestoken, veilig zijn.

Indien het toezicht over Engelsch bezit in Amerika toeneemt, zullen er in dit laatste land licht staatslieden gevonden worden die het mogelijke aanwenden ten einde de vestiging van een Comité tot dit doel, te verijdelen.

Hun advies zal zijn dat door zulk een Vereeniging de welvaart der Amerikanen wordt benadeeld.

Deze dwaze bewering kan echter geen steek houden, omdat de voorspoed in alle opzichten wel eenigen hinderpaal in den weg kan worden gelegd, evenwel in de Vereen. Staten nooit voortdurend.

Deze meening zal trouwens ook geen ingang vinden bij den kapitalist, waar ook, die de zaak slechts uit een financieel, en niet uit een politiek oogpunt zal beschouwen, en zijn eigen belang hooger zal achten dan de dwaze ideeën van politieke tinnegieters.

Het Engelsche volk, uit zijnen aard vroom en 't welk, gedreven door de zucht tot vrede, over de gansche wereld menschlievende instellingen deed verrijzen, zal m. i. door dezelfde beginselen beziel, de vestiging bevorderen van eene vereeniging wier hoogste opdracht deze is, de zegeningen des vredes en der orde, over heel den aardbodem te verspreiden.

Duitschlands Staatsschuld is van luttel beteekenis, maar het heeft ook geen buitenlandsche bezittingen; nochtans heeft het als handelsdrijvende natie even groot belang bij den vrede als Engeland. Het Duitsche volk, in den grond vredelievend, is als 't ware bestemd een Eerste Mogendheid te zijn; beschaving en onverschrokken verdediging van eigen grondgebied geeft het daartoe het volste recht. Omdat dit volk zoo vredelievend van aard is, is het des te meer te betreuren dat het militaire systeem, gesteund door het feodale, daar te lande zoo predomineert. Mal-aise moet zich wel van de burgers van een zoodanig ingerichten staat voortdurend meester maken, en de invloed van dat stelsel kan tevens onmogelijk leiden tot vriendschappelijke verstandhouding met andere Mogendheden. Amerika's sympathie vooral zal worden geschokt wegens de beletselen den landverhuizer daarheen in den weg gelegd.

Op den 24 Januari d. j. interpelleerde de Heer von Gottberg,

lid der feodale partij in den rijksdag, het Goevernement omtrent de emigratie uit Duitschlands oostel. provinciën.

Hij vroeg o. a.: »Zal het Goevernement speciale maatregelen »nemen ten einde de landverhuizing op groote schaal welke on- »rustwekkende proportiën heeft aangenomen tegen te gaan, en wel »op grond van 's Rijks militaire behoeften en de ontwikkeling van »zijn landbouw?»

De drie hoofdoorzaken van de landverhuizing zijn volgens von Gottberg: 1°. de poging tot verbetering van iemands materieele positie; 2°. overreding van daartoe gemachtigde of niet gemachtigde agenten; 3°. het gehoor geven aan den aandrang van vrienden of betrekkingen reeds vroeger naar elders met der woon vertrokken.

Dat von Gottberg het volk slechts beschouwt als vee onder den zweep des drijvers blijkt duidelijk uit dit gezegde: »Ik hoop dat »de militaire autoriteiten hun plicht zullen doen jegens de jonge »mannen van 17 tot 25 jaar, door het verder ontsnappen der »delinquenten met kracht tegen te gaan.»

En zulke taal durft men te uiten in het jaar onzes Heeren 1873!!!

De Minister van Binnenl. Zaken zeide dat het eenig afdoend middel om de begeerte tot emigratie te fnuiken, was: »De noodige wetsveranderingen ter verbetering van den algemeenen maatschappelijke toestand in het leven te roepen. Alleen dit kan de gehechtheid aan den geboortegrond sterken. Ik reken op den steun der vergadering wanneer dit aan de orde wordt gesteld.»

De spreker werd luide toegejuicht.

Indien 's Ministers idee omtrent wetsverbetering is — het staande leger op den leest van Amerika en Engeland te schoeien, voorzeker zal dan de landverhuizing in massa ophouden en de enorme sommen, anders op het budget van oorlog en marine uitgetrokken, zullen vruchten van degelijken aard afwerpen niet alleen, maar vooral de toeneming van het pauperisme in Duitschland tegengaan.

De Duitschers beminnen hun heerlijk en wetenschappelijk ontwikkeld land, maar emigreeren inderdaad meer dan eenig volk ter wereld. Om zich vrij te maken van den militairen dienstplicht en armoede te ontgaan is als 't ware de gansche wereld hun vaderland geworden. Indien vrijelijk ééne stem kon opgaan uit geheel Duitschland zou deze aantoonen hoezeer het volk het militaire régime waaronder het gebukt gaat, haat, omdat het bij intuïtie gevoelt, dat juist dat systeem de kiemen van ondergang met zich draagt.

De eerste Minister, Prins von Bismarck (hoezeer oorzaak van de uitgestrekte macht door het Deutsche Rijk thans uitgeoefend), dient met de geschiedenis (zoo juist door een zijner landgenooten de rechter der wereld genoemd) te rade te gaan, om in te zien dat alle militaire staten, vroeg of laat, door afkeer van dat euerverende beginsel, zich oplossen of in eene zeer vredelievende monarchie of in een republiek.

Het Deutsche Rijk zal te krachtiger worden naarmate zijn aanvoerder en leider meer een vader is dan een krijgsman en het volk is machtig genoeg, om zonder de hulp van staande legers, even als de Vereen. Staten en Engeland, ontzag in te boezemen. Het

tegenwoordige Rijk bestaat uit Duitse provinciën, welke er nu of vroeger toe behoorden, en noch het volk-zelf, noch eenige buitenl. Mogendheid zou de uitbreiding buiten die grenzen dulden.

Bij de uitgestrekte bevolking die grootelijks belang heeft bij rust, ook in den vreemde, wordt de zucht naar vrede, niet een gewapenden, hoe langer hoe sterker. Daarom zal zij, indien staatkundigen invloed niet tegenwerkt, met hart en ziel de poging van iederen Minister schragen, die toont te willen wat hij zegt op dat gebied.

Nederland heeft een uitgebreide schuld; daarentegen ook rijke Koloniën; de ligging is gunstig voor den handel, die grootelijks behoefte aan vrede heeft, omdat de vrede juist de meeste veiligheid geeft ook voor de duizenden millioenen in buitenlandsche obligatiën of ondernemingen geplaatst.

Dit volk, hetwelk zich door een tachtigjarigen krijg, vrij vocht en zijn grond daardoor de bakermat der vrijheid van geweten deed worden, werd onlangs door de omstandigheden des tijds genoodzaakt op meerdere verdediging des lands bedacht te zijn. Die vrijheidsgeest zou ten behoeve van elke staatkundige of militaire macht, die bij bedreiging van elders hulp bood, millioenen schats op het altaar des vaderlands offeren.

Als financieele macht (voor zoo verre zijn burgers betreft) in de eerste rei staande, is het tamelijk wel tegen annexatie beveiligd, omdat elk der buitenlandsche mogendheden de zucht daartoe bij het naburig Deutschland zou tegengaan, al ware het alleen uit de idee van eigen behoud. Beide landen toch, zouden door Nederland's zeehavens, handel, vermogen, en bloeiende Aziatische en Z.-Amer. Koloniën, een Staat vormen, machtiger dan één der groote Mogendheden.

De Nederlanders zijn standvastig en ijverig van aard; in vele opzichten echter te spaarzaam, te traag om een besluit te nemen, zoodat men van hen zou kunnen zeggen, indien zij door den inhoud van dit vlugschrift, of in welke belangrijke handels-, staats-, kerkelijke- of militaire-kwestie een spoedige decisie nemen. — Zij hebben zich zelve verloochend. —

Besluiteloosheid en overdreven zuinigheid zijn de vijanden der natie, ofschoon hierin in de laatste jaren eenige beterschap is gekomen. Hoezeer staatkundig slechts eene mogendheid van den derden rang, zijn de burgers wellicht naar verhouding meer dan die van eenigen anderen staat geldelijk bij het buitenland betrokken, en is dus de vestiging eener vereeniging als de bewuste van 't hoogste belang.

Frankrijk heeft een groote schuldenlast en zijne buitenl. bezittingen zijn bijna niet noemenswaard; de burgers zijn niet vermogend genoeg dien ganschen last voor hunne rekening te nemen, waarom het goevernement wel genoodzaakt was de hulp der buitenl. geldmarkt in te roepen. Naar allen schijn zal Frankrijk getrouw de aangegane verbintenissen naleven.

Het bezit van vreemde foudsen beteekent er weinig. Als natie aan het hoofd der beschaving staande, zooals het beweert, is het dwaas deze voortdurend door de punt van het zwaard te willen

bevestigen en hebben de leiders, indien zij 's volks welvaart wenschen, zorg te dragen elke gedachte aan wraak op hunne vroegere vijanden te onderdrukken. Indien het Fransche volk getrouw blijft aan de traditie: edele, liberale en humane principes aan te moedigen, dan moet het de Vereeniging steunen.

Frankrijk voerde verleden jaar voor 69,000,00 doll. naar de Vereen. Staten uit, Duitschland met een veel grooter bevolking 37,000,000 doll., alzoo veel minder dan het eerstgenoemde rijk, dat daarop waarlijk trotsch mag zijn.

Het is te hopen dat de geschiedenis der laatste tien jaren dit onrustige volk tot een wijze les moge strekken; grooter gelijkenis tusschen twee Staten bestond er nimmer dan tusschen Frankrijk en de Vereen. Staten. Beide werden in verschrikkelijke oorlogen gewikkeld waardoor hun schuldenlast reusachtige verhoudingen aannam gedurende de laatst verloopene tien jaren; het onderscheid echter is — dat zoodra de vredesvoorwaarden tusschen Duitschland en Frankrijk bekrachtigd waren, dit laatste onmiddelijk den wraakkreet deed hooren; het was genoodzaakt milliards te leenen om den vreemden schuldeischer te voldoen, verhoogde daartoe de belastingen, trok een enorme som op het budget van oorlog uit en bereidde zijne legioenen op een nieuw wereldduel voor.

Engeland, Nederland en andere Staten gaven geld en het gevolg van deze wraakzuchtige staatkunde gaf een enorm deficit over 't jaar 1872. Voorgaande op dien weg, zal het tekort steeds klimmen en Europa het schouwspel wellicht beleven dat deze eertijds zoo bloeiende staat, dat schoone land, tot heden eene mogendheid van den Eersten rang, uitgeput door een dwaas regeeringsbeleid en gebukt onder schulden, afdaalt tot de rei der Staten van den derden rang.

Wat Amerika daarentegen betreft; wat een verschil in alle opzicht; de vrede was niet gesloten of honderdduizenden soldaten keerden naar hunne velden, bureaux of welke betrekking zij ook vervulden, terug, om hunne vroegere bezigheden weér op te vatten. Een zeer klein deel van 't leger bleef in activen dienst, en overal werden er vrijwilligers-korpsen gevormd. Europa stond er verstomd over dat Amerika stipt de coupon der zoogen. 6% 's betaalde, welke schuld de Vereen. Staten bepaald op 8, 10, 12 en 15 pCt. komt te staan. — Europa juichte, toen de waarde dezer effecten door de jaarl. aflossing van honderden millioenen dollars (geen francs) aanhoudend steeg. Menig Europeesch geldbelegger werd eensklaps rijk door de ontvangst van 100- voor obligatiën voor welke hij 70, 60, 50 ja 40 pCt. betaalde.

Amerika kreeg een gevierde naam in de politieke en financieele geschiedenis der wereld, waarop het terecht trotsch mag wezen en welke er voorzeker toe bij zal dragen dit vredelievende land tot het eerste onder de groote mogendheden te maken.

De passie der Franschen voor het militarisme evenwel zal nooit worden nitgedoofd en dit is ook niet noodzakelijk; laat het een klein staand leger van vrijwilligers op de been houden, hetwelk in tijd van nood de kern kan vormen waarom heel Frankrijk zich schaart.

Het Keizerrijk was de oorlog; mocht de Republiek de vrede wezen!—

Dat de Franschen toch hunne Amerikaansche broeders navolgen die versleten begrippen opgeven en de vestiging bevorderen van vereenigingen wier grondslag vrede en bescherming van den eigendom is.

Ik vertrouw dat men van vele Franschen die de vredelievende beginselen eener Republiek waardeeren, den steun voor een dergelijke vereeniging mag verwachten.

Denemarken, Zwitserland, Zweden en Noorwegen, allen nijvere en vredesgezinde volkeren, levende onder een gezond régime en een goed geregeld financieel systeem, hebben, als behoorende tot de mogendheden van den derden rang, groot belang bij den vrede en de bescherming van den eigendom; zij zullen daarom voorzeker zulk eene instelling schragen.

En wat zullen Rusland, Oostenrijk, Italië, Brazilië, Portugal, Spanje, Turkije en andere landen van dit plan zeggen?

Zonder twijfel zal het door elk Goevernement dat vrede en welvaart lief heeft gesteund worden, daarentegen zal oppositie ontstaan bij die, welke ten gevolge van die instelling tot eene reductie der intrest, nalating van schulddelging of een staatsbankroet zouden moeten overgaan, terwijl vooral die Goevernementen, wier oorlogzuchtige intentiën te over bekend zijn, het mogelijke zullen doen haar te contrarieeren.

Het volk echter dat onder een dergelijk Bestuur zucht, diende zich gezamentlijk tegen krijgsvreemde ideëen en verkwistende uitgaven te verzetten, omdat zij een onomstootelijken hinderpaal tegen de verkrijging van kapitaal opwerpen, terwijl een trouwe naleving zijner verplichtingen jegens het bñitenland het zekerste middel is om een staat voor financieelen ondergang te behoeden.

In Griekenland toch heeft elk volk een levend voorbeeld.

In de zitting der Nation. Vergad. der Spaansche Republiek dd. 15 Febr. d. j. verklaarde de minister dat Spanjes geldelijke verplichtingen zouden nagekomen worden. Hij beschouwde het verder als van 't hoogste belang dat het Republ. Goevernement trachtte het vertrouwen van andere natiën te winnen. Onder de door het Ministerie voorgedragen middelen komen — scheiding van Staat en Kerk en de aanstelling van Rechters voor het leven — voor.

Indien dit schoone doch ongelukkige land eindelijk eens een stabiel Bestuur verkreeg, zou het zijne onbegrensde hulpbronnen kunnen ontwikkelen, en zich door de uitstekende gevolgen die niet uit zouden blijven, de achting van andere volkeren afdwingen.

Egypte, noch tot Europa, noch tot Amerika behoorende, maakt een deel uit van het Ottomannische rijk. Ik maak daarom melding van den beheerscher der Landengte van Suez, omdat zijn fondsen, door het financieele stelsel en het liberaal en krachtig bewind van den Khédive voortdurend aan de Europeesche beurs gewild zijn.

De Beheerscher van den Bosphorus kan in zake financieel beheer gerust een lesje bij zijn Vasal te Kairo gaan nemen.

En wat zal Amerika er van zeggen?

Na rijpe overweging zal het onafhankelijke gedeelte der pers

en evenzoo het nadenkend publiek gunstig voor de bewuste zaak gestemd zijn, omdat de Amerikaan te praktisch is om niet te bevroeden dat zulk een instelling voordeel geeft, terwijl — indien er niets aan gedaan wordt, stagnatie en wellicht vermindering van het crediet kan worden te gemoet gezien, wat van zelf zeer nadeelig op Amerik. ondernemingen zou inwerken.

Die Amerikanen vooral, welke hun vaderland liefhebben, die overwegen wat ik vroeger opmerkte: »Middelen om (Ring) bedrog te voorkomen», en — »Invloed van het wanbeheer en bederf, »zetelende onder de hoogstgeplaatste rijksambtenaren, op het crediet der Vereen. Staten en de ondernemingen daar te lande» — zij alzoo die hun belang kennen, die weten dat bij goed beheer en toezicht overvloedig geld en tegen goedkooper rentetax naar hun land zal vloeien — zij zullen met hart en ziel elken maatregel toejuichen die strekken kan om op goedkoope, nuttige en praktische wijze de hulpbronnen en welvaart van hun land te ontwikkelen.

Vredelievend, commercieel, godsdienstig als zij zijn, zullen ze elk middel ondersteunen dat krachtig de bewuste schwindel tegen gaat en dat den vrede onder de volkeren der aarde kan bevorderen en doen voortduren.

ALGEMEEN OVERZICHT.

Het is altijd aangenaam wanneer men de zaken uit een onpartijdig oogpunt kan beschouwen, want omdat dit volk de schuldenaar is van andere natiën, kan het neutraal zijn.

Hiervan uitgaande zou de vooropgezette Vereeniging aan elk volk, inclusief het Amerikaansche, een groot voordeel geven.

De verwezentlijking van het plan kan èn als nabij èn als ver af beschouwd worden. Nog verre indien men alleen let op de duizende mijlen waarop de verschillende effectenbeurzen van elkander verwijderd zijn; nabij echter als men slechts let op de duizenden telegrammen dagelijks tusschen de 3 of 4 voornaamste beurzen gewisseld.

Een rechtbank van Europeesche arbiters ter vereffening van geschillen en handhaving van vrede, zou veel tegenstand bij de verschillende Goevernementen ontmoeten.

De volkeren zijn meer kosmopolitisch dan hun bestuurders en zeer zeker in staat den brug te bouwen die leidt tot de erkenning van een Europeesch gerechtshof van scheidslieden. Die brug zou kunnen zijn:

Eene Vereeniging tot Bescherming van het Kapitaal en hare onderafdeeling — het Permanente Comité van Waakzaamheid, in welke de verschillende natiën vertegenwoordigd zijnde, wederzijds elkkanders belangen zouden behartigen.

Het belanghebbend publiek moet er echter niet op rekenen dat de Gouden Eeuw van Vrede en Welvaart (indien zij al ooit komt) onmiddelijk na de vestiging der bewuste Vereeniging zal aanbreken.

Wat echter wel 't geval zal zijn :

Er zal door het geld een andere Macht in 't leven worden geroepen en daarvan zullen de gevolgen wezen :

Bescherming van het op eerlijke wijze verkregen kapitaal ;

Steun bij goede ondernemingen ;

Begunstiging van handel en nijverheid , kunsten en wetenschappen ;

Vermindering van armoede ;

Een meer duurzamen vrede , en —

eens gevestigd zijnde , meer en meer een hoogst weldadigen invloed doen gevoelen.

Bijgeloof , brutaal geweld en aristocratie hadden hunne bestrijders in de verlopen eeuwen ; allen waren zeer machtig . Waarom zou er dan in deze geldeeuw geen tegenwicht kunnen gevonden worden tegen misplaatst gebruik van het geld .

In deze eeuw van het geld hebben de volkeren niet alleen te strijden tegen overheerschers op staatkundig gebied , maar tevens tegen spoorweg-koningen en hunne trawanten .

Er moet dus eene Internationale Vereeniging komen .

Oorlogen uit heerschzucht of een valsche staatkunde ontstaan en burgerkrijg , treden , helaas ! even als bedrog in administratieve en handelszaken meer en meer op den voorgrond ; en daarom gevoelt schrijver dezes zich ten volste in zijn recht , wanneer hij middelen aan de hand doet om die in het maatschappelijke leven zoo diep ingrijpende zaken te bestrijden . In het volste vertrouwen durft hij constateeren dat geen enkel denkend man ontkennen zal , dat er hervorming op geldelijk gebied noodig en dringend noodig is .

Amerika , Engeland , Duitschland , Frankrijk en Nederland zijn bekend als voorstanders van elke hervorming die goede vruchten kan afwerpen , en steeds bereid om elke goede gedachte aan te kweken , waar zij deze maar kunnen uitvinden , en om haar te ondersteunen .

Duitschland is beroemd om zijn filosofen ; Amerika en Engeland weten hunne denkbeelden en uitvindingen te verwezentlijken ; op hunne specialiteiten is dus aller oog gevestigd wat het doen van voorstellen ten algemeenen nutte betreft .

Noem vrij het voorstel hervorming of revolutie , wat ge wilt , maar maak het dienstbaar ten nutte der maatschappij en de schrijver zou ruimschoots zijn moeite beloond zien .

Indien een Vereeniging tot Bescherming van het Kapitaal en een Permanent Comité van Waakzaamheid in het leven geroepen worden door Kamers of Rechtbanken van Koophandel , Nationale- en Staatsbanken . ja zelfs voorgesteld door een der eerste effectenbeurzen , — men zou eens zien hoe groote machten op het gebied van financiën en staatkunde in 't geheim zouden opponeeren ; maar ... zoodra de geldbeleggers en de volkeren hun wezenlijk belang begrijpen zal de tegenstand spoedig worden overvleugeld en tal van invloedrijke personen van andere geldmarkten , wetende dat van hunne stem alles afhangt , zullen hunne adhaesie hechten aan een

instelling die werkelijk levensvatbaarheid heeft, en vredelievend als zij is, in menig opzicht ontzagwekkender zal zijn dan eenig Keizerrijk; machtiger — dan welke groote Republiek ook, en onbetwistbaar meer heilaanbrengend dan beiden te zamen.

De natuurlijke vijanden van zulke instellingen zullen zeker despotieke Goevernementen zijn; niet minder alle hoofden en leiders van clubs wier eenig doel schelmerij is; de omgekochte pers en dat soort geestelijken bovenal, wier eenig streven is de wereld aan zich te onderwerpen en met den oorlogskreet — het doel heiligt het middel — tracht in troebel water te visschen, en zich zelve ten koste van het goed geloovig publiek te verrijken.

Onder de vrienden van nature zal men elke verlichte natie vinden, elk vrij en zelfstandig Goevernement, de onafhankelijke bladen, te wezentlijk godsdienstige en staatkundige volksleiders, en elke oprechte humane instelling.

Het getal, de macht en het geld der bewuste vijanden, — zij maken slechts eene kleine minderheid uit; door hunne aaneensluiting trouwens beheerschen zij de uitgestrekte meerderheid der eerlijk gezinde lieden. Zoodra echter de verschillende volkeren, tot welken stam of ras ook behoorende, zich vereenigen, gedreven door de beginselen van rechtvaardig- en billijkheid, zullen die vijanden trachten verwarring en gebrek aan overeenstemming te doen ontstaan, ten einde de voor hunne praktijken zoo ingrijpende hervormingen te voorkomen. Daar staat echter tegenover dat, wanneer de burgers der verschillende staten eene internationale vereeniging met vredesgezinde bedoelingen willen in 't leven roepen, aan welke geen enkele staat ter wille harer grondslagen, beletsel in den weg kan leggen, alle misbruik van macht zal ophouden te bestaan. De schurkerij op groote schaal gedreven zal verdwijnen even als de sneeuw voor de weldadige zonnestralen.

Er zijn er misschien die vermoeden dat de Engelsche of wel een andere Beurs in zulk een vereeniging zou praedomineeren; hoe gewaagd echter is zulk eene vooronderstelling! — En wel omdat al wat men op touw zou willen zetten, moet overwogen en vastgesteld worden door een gelijk getal vertegenwoordigers van elke beurs die optreedt voor de belangen van het volk in den staat waar zij gevestigd is, met het doel een vereeniging tot bescherming van het kapitaal tot stand te brengen.

Anderen worden er wellicht gevonden die bezwaren maken de *right man on the right place* voor zulk een comité van waakzaamheid te vinden; ik echter vertrouw dat geen enkele natie zichzelf zulk een testimonium van onbekwaamheid zal uitreiken. De dagelijksche gedachtenwisseling op het gebied des handels van onzen tijd, de uitbreiding van communicatie naar alle zijden vormt onwillekeurig mannen van uitstekende talenten, die, schitterend door hunne hoedanigheden en verheven karakter, uitmuntend door eerlijk- en rechtschapenheid, doordrongen van den ernst der taak die op hun schouders rust, waarlijk niet uit het oog worden verloren.

De schrijver meent er alle recht toe toe hebben dit vlugschrift den titel: »Een nieuwe Hoofdmacht in de wereld» te mogen geven, omdat een Vereeniging van Effecten-beurzen tot een zeker

doel den stroom milliarden van een voornaam deel der wereld inderdaad vertegenwoordigt, en — zamengesteld op soliden grondslag, werkelijk een hoofdmacht kan genoemd worden.

De voorgestelde middelen ter bereiking van dat doel, zijn goedkoop, van onbetwistbaar nut en praktikabel.

Goedkoop — omdat de renumeratie der leden van eene Vereeniging tot Bescherming van het Kapitaal, in verhouding niet noemenswaard is — en voor het instandhouden van een Permanent Comité van Waakzaamheid als 't ware slechts eenige percenten betaald worden van de enorme sommen tot heden jaarlijks door roof verloren gegaan.

Van onbetwistbaar nut — omdat de vestiging van Vereenigingen van dien aard rijken zegen voor de gansche wereld met zich draagt.

Praktikabel — omdat een Vereen. tot Bescherm. van 't Kapitaal den invloed van haar gestreng rechtsbegrip zou doen gevoelen en steeds krachtig elk achterlijk Goevernement tot nakoming der financiële verbintenissen kunnen aansporen; terwijl een P. C. v. W., wier nauwkeurig en ijverig toezicht niets te wenschen overliet, door sommige spoorweg-besturen zou gevreesd worden zoo als de schurk den rechter vreest.

Getuige — de oppositie tegen de slechts tijdelijke comités van onderzoek. Een Permanent Comité van Waakzaamheid is daarom boven eene tijdelijke Vereeniging tot onderzoek te prefereren, omdat het tracht te voorkomen wat mettertijd zou moeten onderzocht worden.

Ik vorder voor dit vlugschrift geen hoogere belangstelling dan die 't verdient. Indien ik slechts zoo gelukkig ben geweest het balltje op te werpen dat, al voortrollende, oude reeds vergrijpsde misbruiken den kop zal verpletteren, zal ik de moeite voldoende beloond achten.

Ter bereiking van dit doel, ter opwekking van allen wie het om recht te doen is, *alleen door de voorgestelde verbetering te verkrijgen*, zend ik dit geschrift aan 1000 Uitgevers in Europa, aan 1000 Nieuwsbladen in Amerika, aan 100 Goevernementen, Kamers en Rechtbanken van Koophandel van 23 verschillende Natiën.

Laten de kaptalisten van alle natiën eene nieuwe kosmopolitische macht in 't leven roepen; eene macht van welke niets dan strikte rechtvaardigheid uitgaat, die zich staande houdt, zonder legers, zonder belastingen, alleenlijk door haar millioental vrije leden; een macht wier bezit een onmetelijk stuk goed is, hetwelk 't volgende opschrift draagt:

» *Te koop voor Goevernementen en Ondernemingen: —*

» *Elk en een iegelijk die mij tracht te berooven, zal vervolgd, a./d. »* *kaak gesteld en gestraft worden.*»

Wat overbodig was in 1773, kan noodzakelijk zijn in 1873, en moet toch vroeg of laat komen.

Welke natie, welke beurs zal hiertoe het initiatief nemen? Wat nieuwsblad zal, onaangezocht — den weg banen ter vestiging

van Vereenigingen, zoo noodig om het valsche karakter in den handel dezer dagen te fnuiken?

(get.) ED. J. NIEUWLAND,
No. 64 Fulton Street, New-York.

Naschrift. Aangezien ik het voorgestelde der bespreking overwaardig acht, zal men mij door de toezending van eenig geschrift of nieuwsblad waarin de zaak besproken wordt, verplichten.

AANHANGSEL

16 APRIL 1873

SUPPLEMENT OP

„Een Nieuwe Hoofdmacht in de Wereld.”

Onthulling van een geheim, verbonden aan de voorbedachte openbaarmaking van een zeker voorstel.

Duizend exemplaren van dit vlugschrift zijn zonder nevenbedoeling belangeloos aan de Amer. nieuwsbladen toegezonden, en de schrijver ondervond wat hij verwachtte — in plaats van kritiek — stilzwijgen.

Dit zwijgen, volgende op de onthulling der bestaande misbruiken en de daarbij aangegeven vreemdklinkende voorstellen ter verbetering, doet hem vertrouwen dat, met de noodige wijziging en uitbreiding van de oorspronkelijke idee — Maatregelen ter voorkoming van (Ring) schelmerijen, of liever, ter vermindering van haar aantal, in toepassing *kunnen* gebracht worden, en dit was al wat schrijver wenschte.

Thans echter is het oogenblik gekomen om te verklaren waarom ik op bladz. 8 een Amer. Europ. Comité voorstelde en op bladz. een zuiver Amerikaansch.

Laat ons in de geschiedenis eenige weinige dagen of maanden — liever nog — eenige jaren teruggaan.

Ieder die dit vlugschrift las weet dat de gedachten omtrent hervormingen op financieel gebied gegrond zijn op verklaringen en verslagen van de meest geaccrediteerde bladen of partijen op politiek, financieel en religieus gebied in de Vereen. Stat. Zie bladz. .

Schrijver is van gevoelen dat de wensch van het publiek naar financieele onafhankelijkheid — onloochenbaar is; hij zinspeelde daarop op bladz. en verder, dat niets dan een nauwkeurig toezicht op de geldmiddelen, de wenschen van het volk kan bevredigen.

De geschiedenis van de laatste vijf maanden heeft duidelijk doen zien dat Europa doordrongen is van het denkbeeld, middelen te beramen omtrent onze, met Europeesch geld gebouwde spoorwegen; schrijver beweert dat de tijd gekomen is dat er iets gedaan *moet* worden.

Het is duidelijk, ook in verband met andere omstandigheden,

dat zekere partijen te New-York nota van die beweging in Europa namen. Maar, of het gebrek is aan vertrouwen op de verwezenlijking, of gemis aan de noodige kracht tot doorzetten, of wel vaderlandsliefde en misschien nog andere oorzaken — zeker is het dat men er niet toe kwam het initiatief te nemen tot de vorming van een

AMERIKAANSCH COMITÉ VAN TOEZICHT OP FINANCIEEL GEBIED.

Bij het bestudeeren van financieele vraagstukken heeft schrijver in de Vereen. Staten, onder meer, vooral deze twee zaken geleerd: 1°. dat een ieder het volstrekke recht heeft geheel vrij zijne gedachten onder bewoordingen te brengen; 2°. dat, hoezeer het daaraan hangt, ja van geene beperking van deze vrijheid zou willen weten — het Amer. volk over 't geheel niets van 's vreemdelings ideeën wil overnemen, allerm minst in zaken als de voorgestelde.

Hij had bovendien reeds gevoelig kunnen merken dat een voorstel tot het vormen van een Amer. Comité ter hervorming van misbruiken, van iemand, zoo pas Amerikaansch burger geworden, schipbreuk zou lijden, en dat inmiddels vreemde invloed werkte.

Verdaging van de voorstellen kan niets goed, alleen kwaad uitwerken.

Na rijp beraad omhelsde de schrijver het plan dat, hoewel zijne gedachten op den leest van onpartijdigheid geschoeid moesten zijn, hij het nochtans zoo zou doen voorkomen als ware hij door Europ. invloed gedreven.

Dit zou den Amerik. trots natuurlijk zeer doen, maar tevens opwekkend werken.

Hij wenschte te beproeven zijn vaderlandlievende en nadenkende medeburgers aan te toonen hoe gemakkelijk vreemde invloed elke onderneming kan contrôleeren; en daarom was hij vermetel genoeg maar stoutweg een buitenlandsch Comité voor te stellen of daarvan te droomen niettegenstaande hij daaraan werkelijk niet den voorkeur gaf, maar veeleer aan een inlandsch te zeggen:

EEN AMERIKAANSCH COMITÉ TOT HERVORMING OP FINANCIEEL GEBIED.

Gedurende de laatste drie maanden toch heeft schrijver zeer de verdachtmaking van de Amer. pers, gedurende de laatste twaalf dagen die van 't publiek ondervonden. Hij vermeent, daarom dat de tijd rijp is het geheim te openbaren omtrent de vreemsoortige praktijken welke tusschenbeiden moeten strekken tot bereiking van een doel. Alleen dezulken die van alle omstandigheden kennis dragen zijn tot oordeel en uitspraak bevoegd.

Amerikaansche Pers! — Mag ik uwe kritiek, in verband met dit supplement inwachten!

Mijne Heeren van de Grootte Jury. — Ik ken iemand van onkreukbare trouw en eerlijkheid die bereid is ontdekkingen aan de hand te doen.

Mijn Heer de Uitgever van het New-Yorksche Bulletin! — Uw financieel blad was het eerste dat op den 14 April zijne kolommen openstelde ter bespreking van de beruchte kwestie.

Mochten mijne onthullingen, bij de uitgaaf een min gunstigen indruk maken, zoo zijn er toch reeds maatregelen genomen, welke er toe kunnen leiden, ja allerwaarschijnlijkst tot resultaat zullen hebben:

VERBETERING VAN DEN TOESTAND ONZER GELDMARKT.

Schrijver is zich zeker bewust dat het *aanwenden van vreemd-luidende, evenwel eerlijke en energieke maatregelen — elke poging tot verwezentlijking van een rechtschapen doel*, door den beroemden Amerik. leider op Godsdienstig gebied zullen geschraagd worden; denzelfden namel. die tot ondersteuning van een kerk een vreemdsoortige, geheel afwijkende plechtigheid in de Brooklijn-kerk liet plaats hebben. Niet minder sterk zal een tal van mannen op politiek en financieel terrein ervaren, zij, die zoo dikwijls verplicht zijn de opinie van een groot deel des volks te trotseeren, hulp bieden, en zeer zeker moeds genoeg hebben, eerst *ter bekwamer tijd*, die uitleggingen en ophelderingen te geven welke noodzakelijk voor openbaarmaking worden geacht.

Willen wij vreemden invloed voorkomen, financieel onafhankelijk worden, dan Mijne Medeburgers! zal in alle ernst een

Amer. Comité ter hervorming op Geldelijk gebied in 't leven dienen te treden. Elk uitstel geeft verlies.

De Schrijver.

BELANGRIJKE ONTHULLINGEN

BETREFFENDE DEN FINANCIEELEN TOESTAND DER

Vereenigde Staten.

(De schrijver noemt alleen onthullingen — die ophelderingen omtrent sommige zaken, tot heden niet door de Amerikaansche Nieuwsbladen medegedeeld (wellicht op grond van onbekendheid er mede.)

ONTHULLINGEN.

1°. Te Frankfort a/M. is op dit oogenblik een Comité gevestigd tot bescherming en handhaving der Rechten van Obligatiehouders in de Oregon- en Californie-spoorwegmaatschappij.

2°. De Rotterdamsche Bank heeft het besluit genomen, verder geen Amerikaansche fondsen, 't zij Goevernements- of van afzonderlijke Staten, 't zij van steden of spoorwegmaatschappijen, zoo uit obligatiën als aandeelen bestaande, aan de Markt te brengen, tot tijd en wijle de rentebetaling aan de obligatiehouders in den Atchison Tak van den Chicago South-Western lijn bij minnelijke schikking of langs den weg der wet plaats heeft.

Verder besloot hare directie nog eene bepaalde studie van den stand der Amerikaansche spoorwegactiën aan de Europeesche geldmarkten te maken en te trachten, in vereeniging met hare vrienden, de noodige maatregelen te nemen tegen depreciatie van de Amerikaansche fondsen vooral van die, welke, hoe solide ook, lijden onder het zoo ernstig geschokt vertrouwen.

DAADZAKEN.

3°. Het is ongeveer vijf maanden (mogelijk iets langer) geleden en vooral sedert de Amerikaansche bladen de schelmerijen van het Credit Molilier en de Union Pacific spoorwegmaatschappij aan den dag brachten, dat het vertrouwen onzer schuldeischers, in den vreemde, geschokt werd, terwijl het getal van hen die jaren lang onzen financieelen toestand hoog hielden, allengs dunde. De buitenlandsche prijscouranten der effecten geven slechts een flauw begrip van het hand over hand toenemend wantrouwen en het solide of insolide van geldbelegging in Amer. fondsen werd overal besproken. Deze zaak nu verdient eene plaats onder het hoofd »Onthullingen» voor het Amerikaansche volk.

4°. De Rotterdamsche Bank een der instellingen van dien aard — first rate — en geen speelhuis van beurspeculant had voor hare

handelingen en besluiten ten opzichte van Amerikaansche waarden zonder twijfel een wel gemotiveerden grond, allerwaarschijnlijkst nog door andere dringende redenen gesteund.

5°. Sedert den door haar genomen maatregel zag men in Europa een geduchten teruggang in onze spoorweg-fondsen, vooral in die, welke niet in de New-Yorksche fondsenlijst voorkwamen.

6°. De maatregel is te meer ingrijpend omdat hij ook de Goevernements-obligatiën der Vereen. Staten omvat en staat vrij gelijk aan uitbanning op financieel terrein. Een dergelijke verordening van Nederland uitgaande werd, voor zoover schrijver zich herinnert gedurende de laatste twintig jaren slechts toegepast op Grieksche en Mexicaansche fondsen.

7°. De geschiedenis van het financiewezen heeft steeds geleerd dat maatregelen van dien aard genomen door Nederlandsche gezagen invloedhebbende personen van aanzien en die in de financieele wereld van Europa een onbesproken naam hebben, doorgaans worden opgevolgd door invloedrijke Duitsche en Engelsche corporatiën met hetzelfde doel, en wel, omdat de Nederlandsche Bankinstellingen beschouwd worden de vertegenwoordigers te zijn van rechtschapenheid, eerlijkheid en soliditeit op financieel gebied.

8°. De bewuste Bank heeft door dien openbaren maatregel ronduit haar gevoelen omtrent Amerika te kennen gegeven, hoezeer ook bewust van de nadeelige gevolgen die hij voor hare medeburgers na zich zou slepen.

9°. Wij Amerikanen hebben geen Europeesch kapitaal of crediet noodig, evenwel moeten wij erkennen dat:

1°. Wanneer respectable oude vrienden van Amerika dergelijke maatregelen in 't leven roepen, voor de politieke vijanden van dit land de baan is gebroken, om hoe langer hoe meer Europa wantrouwend te maken — iets wat een tot hiertoe ongehoorde financieele ramp voor de Vereen. Staten zou veroorzaken.

2°. Een begrensde terughouding van 't hooggeschatte Europeesche crediet, mits uit een gezonde oorzaak voortkomende, kan onze financieele onafhankelijkheid voor korter of langer tijd in den weg staan. Een geldcrisis echter, hangt meer af van het welgevallen van oneerlijke speculanten.

PERSOONLIJKE BESCHOUWINGEN.

De voornaamste geldmarkten van Europa welke het Amerikaansche crediet steunen zijn: Londen, Frankfort en Amsterdam.

Belangrijken steun ondervonden wij na den abolitionistischen oorlog, vooral van Engelsche kapitalisten. Niet minder was die van Duitsche kapitalisten, ofschoon dan ook meer gewaagd, sedert het begin van dien oorlog.

Vrij gewaagd echter was de steun der Nederl. kapitalisten ons crediet steeds, en wel van af A° 1609 verleend. Hulp werd op verschillende wijze betoond, zoo in den oorlog der Amerikanen om hunne onafhankelijkheid te verwerven, als bij den aanvang van den laatsten.

Nederl. en Duitsche kapitalisten zijn in 't algemeen besliste,

gepassioneerde vrienden van geldbelegging in Amerik. fondsen, altijd met hun goud gereed. Engelsche — doen dit meer uit een commercieel oogpunt.

En nu zijn de meest gepassioneerde kapitalisten ternghoudend geworden. De toekomst zal leeren wat zij die hun geld moeten beleggen, zullen doen.

Een besluit als 't bewuste, genomen door burgers van een staat van vóór eeuwen steeds geneigd hun geld in Amerik. fondsen te beleggen, oefent ontegenzeggelijk een geduchten invloed uit.

De rijkdom, eerlijkheid en doorzicht der Nederlandsche financiers is in Europa spreekwoordelijk geworden.

Het gevoelen van Directeuren hunner Banken omtrent de meerdere of mindere rentabiliteit van rijken en ondernemingen legt groot gewicht in de schaal.

En geen wonder. Bekend toch is het dat de Nederlander eerst wél wikt en weegt, zooals in vele zaken, vóór hij zijn wantrouwen uitspreekt; is dat eenmaal 't geval dan ook staat hij vast op zijn stuk, totdat er »Recht gedaan is.»

Ingeval het Comité in Duitschland en de Rott. Bank in Nederland goede resultaten zien van den genomen maatregel, dan vrees ik dat er vele vereenigingen zullen gevormd en besluiten van denzelfden aard genomen worden, die (indien niet tijdig voorkomen) ons in een financieelen oorlog met de eerlijke en oneerlijke geldmachten van Europa zullen wikkelen, en de verliezen in Europa niet noemenswaard doen zijn bij die in de Vereen. Staten, zooals de geschiedenis van de voorgaande week maar al te zeer heeft aangetoond.

Het feit dat onlangs te Londen twee maatschappijen met een kapitaal van twintig millioen dollars zijn opgericht, alleen met het doel om Amer. fondsen aan de markt te brengen, — dat de leening van de New-York Central-weg op voordeelige conditiën gesloten is, — dat de Erie-aandeelen hun standpunt gedurende de paniek van de vorige week bleven inhouden, — dat alles bewijst ten zeerste dat het vertrouwen eenigzins terugkeert.

De vestiging der genoemde maatschappijen gaat buiten eene massa geldbeleggers nog om, — de financieele toestand van den New-York Central-spoorweg is onderzocht en, blijkens de leening, voldoende bevonden, — de Erie-weg is veeleer een Europeesche dan een Amerik. onderneming.

Niettemin, erkennen wij 't, was onze regeering niet gelukkig met de nieuwe leening — hebben onze bankiers duizenden, misschien millioenen dollars op 't spel gezet, zoo in advertentiën van allerlei vorm als anderszins, om geld voor spoorwegen machtig te worden — zijn de opiniën der Europeesche kapitalisten omtrent Amerik. ondernemingen beslist veranderd. En niet in Nederland en Duitschland alléén is dit 't geval, maar ook de Engelsche en Fransche kapitalisten schijnen oververzadigd van belegging in Amer. fondsen van welken aard ook.

In Januari 1873 waagde schrijver het, zeer donkere lentedagen aan de New-Yorksche Beurs te voorspellen; bij 't begin van April moest er wel een paniek ontstaan ter oorzake van een besluit om-

trent het aan Amerika toe te staan crediet, en zij volgde op den 16^{den} April.

Hij gelooft zeker dat, indien er uit Europa niet een algemeene klacht omtrent 't beheer der Amerik. spoorwegen opgaat, en krachtige middelen ter wering van de énorre misbruiken, om 't zachtste woord te noemen, in 't leven treden, — de financieele toestand en de nationale trots een gemakkelijk te veroveren prooi zullen worden voor energieke (Ring) leiders, die niet zullen nalaten een tweeden maar meer rampvollen »donkeren dag'' over ons te brengen en niet alleen over een zeker bepaald gedeelte maar over ons geheele land.

Zoo ergens, dan is 't hier de plaats om te constateeren dat ons crediet bij den aanvang van 1873 geschokt werd, en wij in de Vereen. Staten in 1871, 2915 faillissementen in den handel te betreuren hebben met het enorme deficit van 85.252.000 dollars; in 1872, 4069, met 121.056.000, eene toeneming alzoo van 35.804.000; met andere woorden, eene vermeerdering van p. m. 42 pCt.

Laat ons hopen op en de handen krachtig in één slaan ter voorbereiding van een betere, glansrijker toekomst.

De Schrijver.

6.5664^a